Doğan Kardeş

Mayıs 1965 ★ 125 Kuruş

İKİZLER

NE KOCAMAN AT BU BÖYLE!
DEMEK HOŞUNUZA GİTTİ. KATANADIR. ATLARIN ENGÜÇLÜ KUVVETLİSİDİR!
SİZ ŞUNU TUTUVERİN. BEN, BİR PAKET SİGARA ALAYIM!
SAKİNDİR, HİÇ SESİ ÇIKMAZ!

BAŞÜSTÜNE
GERÇEKTEN USLUYMUŞ! NE ZAMANDAN BERİ HİÇ KIPIRDAMADI.
BUKADAR BÜYÜK AT GÖRMEMİŞTİM DOĞRUSU!..
EYVAH!.. KARABİBER PAKETİ DÜŞTÜ

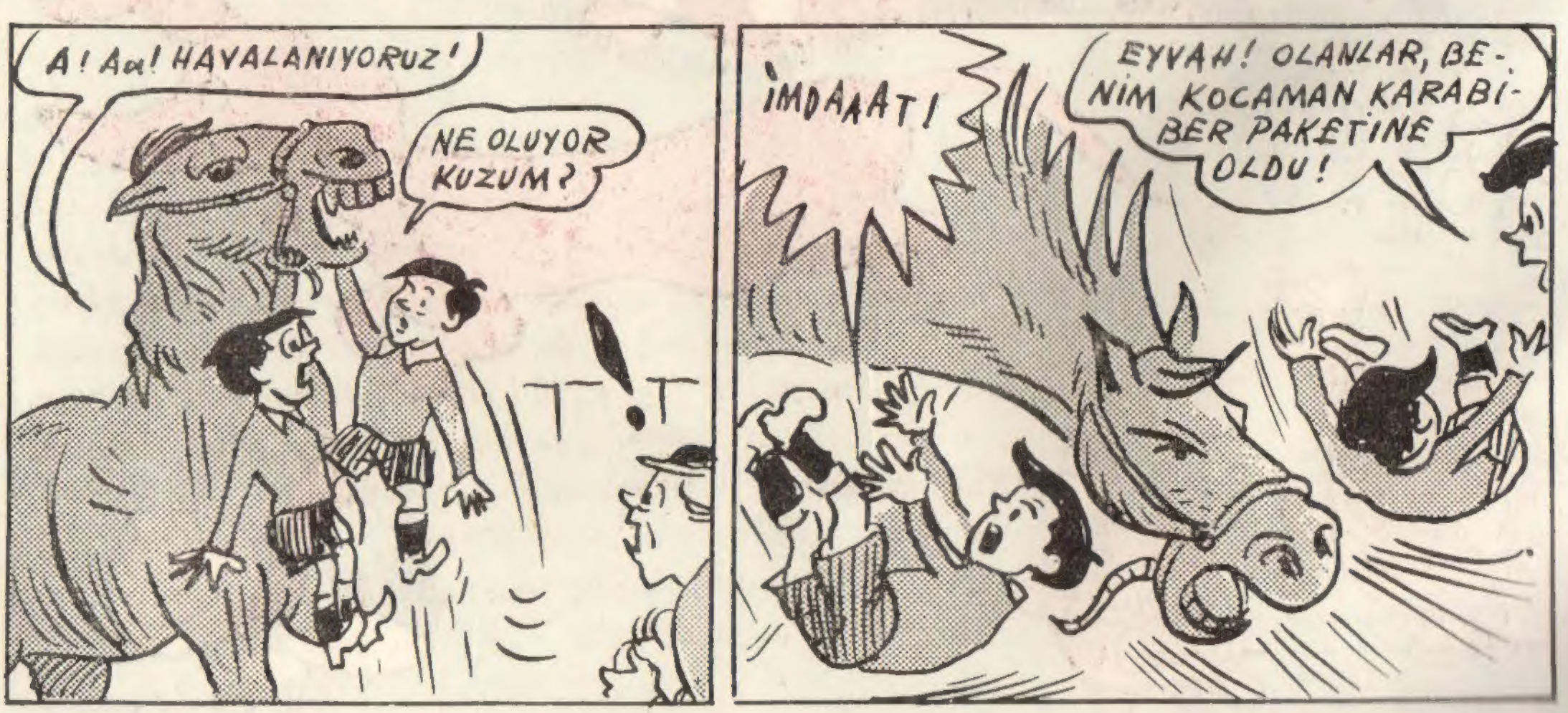
A! Aa! HAYALANIYORUZ!
NE OLUYOR KUZUM?
İMDAAAT!
EYVAH! OLANLAR, BENİM KOCAMAN KARABİBER PAKETİNE OLDU!

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Sayı: 554 Mayıs 1965

Kuruluşu: 23 Nisan 1945

Fiatı: 125 kuruş

Aylık çocuk dergisi ✱ Sahibi: Kâzım Taşkent ✱ Umumi Neşriyat Müdürü: Vedat Nedim Tör ✱ Bu sayıyı hazırlayan: Onat Kutlar ✱ Yazı İşleri Bürosu: Galata Kuledibi, İlkbelediye Caddesi, Küçükhendek sokağı No. 27, Kat 1 ✱ Mektup adresi: Posta Kutusu: 217 Beyoğlu ✱ Yazı İşleri için telefon: 44 74 37 - 44 05 39 ✱ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler, Divanyolu Klodfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✱ Yayınevi ile mektuplaşma adresi: P. K. 1146 İstanbul ✱ Yayınevi telefonu: 27 34 54 ✱ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ✱ Yurt dışı iki misli ✱ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ✱ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✱ Basıldığı yer: Tifdruk Matbaacılık Sanayii A.S. Basımevi

Dergimiz «Basın Ahlâk Yasası» na uymayı taahhüt etmiştir.

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları
YAPI ve KREDİ BANKASI
nın kültür hizmetlerinden biridir.

Doğan Kardeş Sergisi
Doğan Kardeş Müsameresi

20 yaşını dolduran Doğan Kardeş, bir sergi ve bir de sanat müsameresi düzenledi.
Serginin adı, «20 yıl Doğan Kardeş» di. Yapı ve Kredi Bankasının Galatasaray'daki yeni Genel Müdürlük binasındaki Sanat Galerisinde açıldı.»
Sergiyi on binlerce kişi gezdi. Okullar da grup grup geldiler. Hepsi, Doğan Kardeş'in bu yirmi yılda yayınladığı bütün kitapları birarada görmek fırsatını buldular.
Çocuklar için iyi, güzel, yararlı kitaplar yayınlamak yolunda Doğan Kardeş'in sarfettiği çabalar basınımızda da geniş yankılar uyandırdı. Bütün bunları gelecek sayımızda daha geniş ölçüde anlatacağız.
Doğan Kardeş sanat müsameserine gelince, o da 21 Nisan'da Spor ve Sergi Sarayı'nda yapıldı. Bu sırada dergimiz de baskıya verildiği için onun da tafsilâtını gelecek sayımızda vereceğiz.
Doğan Kardeş için en büyük sevinç kaynağı kardeşlerinin sevgisidir. Doğan Kardeş'e yeni kardeşler bulmak demek, onun Türk çocuklarına daha geniş ölçüde yararlı olmasına yardım etmektir.
Doğan Kardeş'in okuyucularını bir misli arttırmak sizin elinizdedir. Her okuyucu bir yeni okuyucu bulsa, Doğan Kardeş'in okuyucu sayısı da birden bir misli artmış olur. Haydi bakalım, Doğan Kardeş'in 21. yaşında okuyucu sayısını el birliği ile bir misli arttırmaya çalışalım.

SAKIN ANNELER GÜNÜNÜ UNUTMAYIN

9 Mayıs «Anneler Günü» dür.
O gün, bütün dünyada, çocuklar annelerini sevindirecek bir şeyler yaparlar. Siz de o gün için kafanızı yorun ve şimdiden bir şeyler hazırlayın.
Bu sayımızdaki «Karagöz Oynuyoruz» yazısı sizi bu konuda düşündürecektir.
Anneler günü bütün annelere kutlu olsun.

SELMA EMİROĞLU ABLANIN BİR KIZI OLDU

Selma Emiroğlu ablamızı Doğan Kardeş'in eski yeni bütün okuyucuları tanırlar. O, yıllardır Doğan Kardes'in kapaklarını yapan, karakedi çetesinin serüvenlerini çizen küçük Selma ablamız şimdi anne oldu. Bir kızı dünyaya gelmiş. Adı da Aslı Aylin. Münih'den aldığımız bu habere çok sevindik. Küçük Aslı'ya uzun ömürler dileriz. Selma Ablanın adresini, küçük Aslı'nın doğumunu kutlayacak kardeşler için burada yayınlıyoruz:

Selma E. Aykan, Deisenhoffener Str. 77 K.
8 München 9 - ALMANYA

Mehmet Ali & Akşamsefası

DOĞAN KARDEŞ POSTASI

Sevgili Doğan Kardeş,

Adım Mehmet Topkale'dir. Erkek Sanat Okulu 2 nci sınıf öğrencisiyim. Ben kuşları çok severim. Bir kış günü okula giderken yerde bir tüy yumağına gözüm takıldı. Eğildim, baktım. Soğuktan yarı donmuş bir kuştu. Koşarak eve geldim. Onu sandığa bezler koyarak yaptığım yere yerleştirdim. Okuldan geldiğim zaman kuşun yanına koştum. Kuş sıcağın etkisiyle dirilmişti. Karnının aç olduğunu düşünerek ona yem verdim. Bir hafta sonra karlar erimiş, güneş açmıştı. Kuşcağız evin içinde uçuyordu. Sonunda onu pencereden salıverdim. Evimizin üstünde birkaç kere döndü. Gözden kayboldu. Selâmlar, hoşça kal.

Mehmet TOPKALE

Sevgili Doğan Kardeş,

Mektubunu aldım. Çok memnun oldum. Sana daha önce yolladığım şiirlerin okul kitaplarında çok raslanan şiirler gibi olduğunu söylüyorsun. Evet, Doğan Kardeş'im, o şiirler öyleydi. Ama benim başka türlü şiirlerim de var. Şimdi sana onlardan yolluyorum. Lûtfen derginde bas. Olur mu?

Oya ÖZBEK

Sevgili Oya Kardeş,

Gönderdiğin iki yeni şiirden özellikle «BEYAZ KULE» yi beğendim. Hem de bu şiiri 7 yaşında yazdığını öğrenince sana kocaman bir aferin çektim. Bundan sonra da böyle şiirler yazarsan hemen yolla.

DOĞAN KARDEŞ

Sevgili Doğan Kardeş,

Küçükken senin değerini bilmiyordum. Türkçe dersinde öğretmenimiz, Atatürk'e ait yazılar, şiirler, resimler istemişti. Bulamıyacağım diye canım sıkıldı. Ablam bana Doğan Kardeş'i hatırlattı. Küçükken Doğan Kardeş okuduğu için senin heyecanlı hikâyelerini, faydalı bilgilerini bana anlattı. Hemen Ajdan ağabeye koştum. Bir tane Doğan Kardeş istedim. İçindekileri okudum. Çok beğendim. 1963 yılının kasım ayından beri seni takip ediyorum. Yolunu dört gözle bekliyorum. Sevgi ve saygılarımla.

Nuri YUMUŞAKDEMİR - BALIKESİR

Sevgili Doğan Kardeş,

Ben ilkokulun dördüncü sınıfındayım. Şimdiye kadar sınıflarımı pekiyi dereceyle geçtim. Bu yıl da geçeceğimi umuyorum. Ağabeyim sana 1957 yılında abone olmuştu. Şimdi de ben oluyorum. Ben piyesi çok severim. Benim yazmış olduğum bir piyesi yılbaşında halamın kızı Necmiye Ablamla oynadık. Söyle Doğan Kardeş, bu piyesi sana yazmamı ister misin? Piyesin adı «İyimserle Kötümser». Hoşça kal.

Şükran TORUNOĞLU - KAYSERİ

Sevgili Şükran Kardeş,

Piyesle ilgilenmene sevindim. Oynadığınız piyesi hiç geciktirmeden bana yaz. Merak ettim, acaba nasıl şeymiş şu «İyimserle Kötümser»? Beğenirsem dergide yayınlarım. Sen de hoşça kal, Şükran kardeş.

DOĞAN KARDEŞ

Sevgili Doğan Kardeş,

Ben seni çok seven Gaziantepli bir okuyucunum. Seni çok seviyorum. Gelmeni dört gözle bekliyorum. Ablam da seni çok seviyor. Ablam ortaokulun ikinci sınıfına gidiyor. İftihara geçti. Geçenlerde onun töreni vardı. Ben de gittim. Ablama kitap hediye ettiler. Bu kitap Doğan Kardeş Yayınlarından. Ben ilkokulun beşinci sınıfındayım. Karnem çok iyi. Hepsi pekiyi. Bunun senin sayende olduğunu hiç unutmuyorum. Bilgilerini ve hikâyelerini çok beğeniyorum.

Şiir ve hikâye yazmaya çalışıyorum. Her defasında daha iyi oluyor. Tatil yarışmasını kazanan kardeşleri çok beğeniyorum. Hele İdil Özerdem'in «Güneşlerin Şarkıları» adlı kitabı çok hoşuma gitti. Bu kitabı okumalarını öbür kardeşlere de salık veririm.

Sana ve öbür Doğan Kardeş okuyucularına sonsuz sevgiler.

Feriha KUTLAR - GAZİANTEP

Sevgili Doğan Kardeş,

Ben sana 1960 yılından beri aboneyim. Sen geleceksin diye her ay başını iple çekiyorum. Biz dört kardeşiz. Hepimiz seni okuyor ve çok beğeniyoruz. Ben Öğretmen Okulunun 1 inci sınıfına gidiyorum. Piyano çalıyorum ve bunu çok seviyorum. Sana mektubumla birlikte bir şiirimi yolluyorum. Bakalım beğenecek misin?

Hatice AKGÜNLÜ - ANTALYA

Sevgili Doğan Kardeş,

Sana biraz darıldım. Neden, biliyor musun? Aralık ayı içinde sana «Deniz» ve «Sonbahar» adlı iki şiir göndermiştim. Konuları da senin istediğin gibi değişikti. Mart ayına kadar bekledim, basılmadı. Doğrusu, çok üzüldüm. Acaba niçin basmadın? İfademi mi beğenmedin, yoksa beğendin de sıra mı bekliyorum? Bana yazıyla açıklar mısın? Bak, sana iki şiir daha gönderiyorum. Herhalde artık beğenirsin, değil mi?

Müberra URAZ - İSTANBUL

Sevgili Müberra Kardeş,

Şiirlerin basılmadı diye bana kırılmışsın!... Oldu mu ya?... Doğan Kardeş'ine böyle çabucak darılır mı insan? «Deniz» ve «Sonbahar» adlı şiirlerini okudum. Ama bu şiirlerin konuları çok, pek çok işlendi. Son olarak gönderdiğin «Kardeşim» ve «Radyo» adlı şiirlerini de biraz aceleye getirmişsin. Senden hem değişik konulu, hem de özenle yazılmış şiirler bekliyorum. Öyle olursa basarım.
İyi günler.

DOĞAN KARDEŞ

Sevgili Doğan Kardeş,

Almanya'da olmama rağmen dayım seni her ay bana gönderiyor. Alman arkadaşlarıma seni tercüme ediyorum, onlar da çok beğeniyorlar. Canım Doğan Kardeşim, senden şunu öğrenmek istiyorum: Geçen yıl almancadan bir hikâye çevirip sana göndermiştim, basılmadı. Yoksa, tercümeleri basmıyor musun?

Gülden GÜNVER - ALMANYA

Sevgili Gülden Kardeş,

Dergimizi yabancı bir ülkede sevdirmeye çalışman benim için yeni bir öğünç kaynağı oldu. Gönderdiğin tercüme hikâye basılmamışsa yılmamalı, yenisini göndermelisin. Dergimize uyarsa biz de basarız. Seni candan kutlar, yazılarını beklerim.

DOĞAN KARDEŞ

Mehmet Ali & Akşamsefası

O DA BİR ÇOCUKTU

Bir At Karşılığı Satılan Çocuk...

TANINMIŞ Amerikalı bilginlerden biri olan George Washington Carver, kimya alanında sihirbazlık denilecek kadar akıllara durgunluk veren buluşlarıyla dünyanın dört bucağına ün salmıştır.

Amerika'da köleliğin hüküm sürdüğü bir devirde bir zenci ailesinde doğmuş adsız bir çocuk olarak yaşamaya başlamıştı. Ne anasını ne de babasını görmüştü.

Ömrü boyunca, büyük bir şevk ve gayretle günlük hayatımızdaki ufak tefek, önemsiz şeyler üzerinde çalışarak, aşağı yukarı hiçten harikalar yaratmak için bıkmadan usanmadan çalışmıştır.

Amerika'da Missouri eyaletinde, Moses Carver adlı birinin çiftliğindeki yıkık bir zenci kulübesinde doğdu. Daha altı aylıkken, geceleyin haydutlar anneyi ve bebeği kaçırdılar. Adamlar çocuğa bakmadılar. Bebek boğmacaya yakalandı. Moses Carver'ın adamları kaçırılan köleleri satın almak için geldiklerinde yavrucuk ölmek üzereydi.

Anneye ne olduğunu kimse öğrenemedi. Haydutlar ihtiyar bir yarış atına karşılık bebeği gelenlere teslim ettiler.

Çiftlik sahibi Carverler hasta çocuğu bakıp büyüttüler ve ona George Washington adını verdiler. Çocuk yaşına göre zayıf ve çelimsizdi ama çiftlikteki birçok işlere koşuyordu. Ayrıca usta bir aşçı olmuş, esvapları onarmasını da öğrenmişti.

Carverler çocuğun okumasını istiyorlardı ama tahsili için masraf etmeye hiç yanaşmıyorlardı. Çocuk beş parasız yola çıktı. 10-12 km. uzaktaki okulun bulunduğu yere vardı. Bilmediği bir yerde tanımadığı kimseler arasında yapayalnızdı. İlkin bir ahırda yatıp kalk-

tı. Sonra kimsenin yapmaya yanaşmadığı işlere dört elle sarılarak geçimini sağladı ve okula yazıldı.

Liseyi bitirdiğinde henüz yirmisindeydi. İowa'daki bir üniversitenin giriş fişini doldurup postaladı. Kabul edildiği, kendisine yine postayla bildirildi. Fakat oraya gidince zenci olduğu için okula almadılar. Bütün bunlar onun çalışma gücünü kıracağına kamçılıyordu. Yine çeşitli işlerde çalışarak küçük bir çamaşırhane açacak kadar para toplamayı başardı.

Ertesi yıl yine İowa'daki başka bir üniversiteye yazıldı. Üniversite giriş harçlarını ödedikten sonra cebinde 10 sent parası kaldı. Tam bir hafta miğdesine kuru ekmekle sudan başka birşey gitmedi.

Üç yıl bu okulda, bütün gücüyle çalıştı. 1890'da Iowa Devlet Üniversitesine geçti. Dört yıl sonra ziraat bölümünden mezun oldu. Bu arada yaptığı araştırmalardan tahsil masraflarını kuruşuna kadar çıkaracak kadar para kazandı. Çalışmalarıyla öylesine sivrilmişti ki, yetkililer üniversitede kalıp, ders vermesini istediler.

Öte yandan, güneydeki ünlü zenci okulu Tuskegee enstitüsünün müdüründen de öğretmenlik için bir teklif aldı. Güney'deki kardeşlerine hizmet amacıyla hemen bunu kabul etti.

Bu sırada güneydeki pamuk tarlalarına her yıl durmadan pamuk ekildiğinden kısırlaşıyorlardı. Bu yüzden çiftçiler borca girmişlerdi. Gittikçe de fakirleşiyorlardı. Carver buralara pamuğun yanı sıra, yer fıstığı ve tatlı patates yetiştirmelerini salık verdi. Fikrini kabul ettirebilmek için broşürler yayınladı, konferanslar verdi.

Kısa bir süre sonra, güneyli çiftçiler, tarlalarında yer fıstığı ve tatlı patatese daha geniş yer ayırmaya başladılar.

Dr. Carver birden acı bir gerçeğin farkına vardı. Öğütleri piyasaya bol bol yer fıstığı ve tatlı patates sağlamıştı yalnız bunların alıcılarını arttıracak hiç birşey yapmamıştı. Bu defa lâboratuvarına kapanıp gece gündüz gerçekten harikalar yarattı. Yer fıstığından aşağı yukarı 300 çeşit madde yaptı. Bunların belli başlıları peynir, şekerleme, kahve, turşu, sıvı yağlar, traş losyonları, boyalar, katı yağlar, un, kahvaltılık yiyecekler, sabun, yüz pudrası, şampuan, matbaa mürekkebi, dingil yağı v.s. dir.

Talaştan, suni mermer, bataklık çamurundan ve ağaçların yapraklarından gübreler yaptı.

Tatlı patatesten 100 kadar ürün elde etti. Kola, tutkal, sirke, ayakkabı boyası, mürekkep, boyalar ve küspe bunların başında geliyordu.

Uzmanlar, onun güney bölgelerinde tarımın gelişmesi için herkesten çok çalıştığını söylemektedirler.

Carver sanatçı ruhlu bir kimseydi. Güzelliği çok severdi. Resimle de uğraşırdı. Özellikle çiçek tabloları yapmakta ustaydı. Eserleri dünya fuarlarında sergilenmiştir. Tablolarının en ilginç özelliği bütün boyalarını Alabama kilinden, kâğıtlarını yer fıstığı kabuğundan yapması, tablolarını mısır kapçıklarıyla çerçevelemesidir. Pamuk fidanı saplarından göz alıcı renklerle kilimler dokumuştur.

Müzik alanında da ustalığı vardı. Hattâ bir konser piyanisti olarak Amerika turnesine çıktı. Öğrencilerine söylediği şu sözler, başarılarının sırlarını açıklamaktadır. «Hayatta günlük şeyleri, her zamankinden başka türlü bir şekle soktuğunuz anda bütün dünyanın ilgisini üstünüzde toplarsınız.»

BAŞARIDAN BAŞARIYA KOŞUYOR

Dr. Carver'in ünü bütün Amerika'ya yayıldı. Her taraftan iş teklifleri yağmaya başladı. Bürosunda Edison'un imzalı iki resmi asılıydı. Kendisini görmeye gelenlere bunun nedenini şöyle açıklıyordu.

EV SAHİBİ OLMAK İÇİN

Yapı ve Kredi Bankasının kumbaralı ikramiyeli aile cüzdanı bir gün sizi de bir ev sahibi yapabilir. Şimdiye kadar Yapı ve Kredi Bankasından birçok çocuğa apartman dairesi ve zengin para ikramiyeleri çıkmıştır.

«Şu küçüğü beni lâboratuvarında çalışmaya birlikte çalışmaya çağırdığında vermişti. Daha büyüğünü de güneyde çalışmanın insanlığa daha yararlı olacağını söyliyerek onun teklifini reddetmem üzerine göndermişti.»

Çok maaşlı iş tekliflerine aldırış etmeyip Tuskegee de kaldı. Aylığının büyük bir kısmıyla istidatlı fakir çocukların okul masraflarını ödüyordu. Bu arada kendisi eski palto, yamalı pantolon ve bitki liflerinden örülmüş boyunbağlarıyla dolaşıyordu. Dr. Carver'in Tuskegee'de giriştiği büyük çaptaki işlerden biri Alabamadaki en kısır topraklardan satın alıp burada ekim yapmak oldu. En usta çiftçiler büyük zararlara giriyorlardı. Dr. Carver daha ilk yılda kâra geçti. Daha sonra aynı yerden yılda iki mahsul almaya başladı. Yaptığı deneme, toprakların gereken gübreyi, yani bataklık çamuru ile yapraklardan oluşmuş besleyici maddeleri alamadıkları için kısırlaştıklarını ortaya koymuştu.

Meclis gümrük vergilerini görüşürken, güneyli çiftçiler yer fıstığına gümrük vergisi konulması için başvurmuşlardı. Verginin yerinde olup olmıyacağını araştırmak için Washington'a on kişi çağrıldı. Her birine fikirlerini savunması için on dakikalık zaman ayrılmıştı. Dr. Carver listenin en sonundaydı. Endişeyle sırası-

nın gelmesini bekliyordu. Bu arada meclis üyeleri yer fıstığı konusunu dinlemekten bıkıp usanmışlardı.

Nihayet sıra zenci bilgine geldi. Oturduğu masaya yer fıstığından elde ettiği ürünleri sıraladı. Gülümsiyerek hemen konuya girdi ve «Tanrım, yerfıstığı nedir? Onu niçin yarattın?» gibi sorular sorarak bunlara nasıl cevaplar aradığını ve yer fıstığından yüz pudrasına, ağaç boyasına kadar nasıl çeşitli ürünler elde ettiğini açık bir dille anlattı. Konuşurken, bir yandan da laboratuvarında elde ettiklerini birer birer gösteriyordu.

On dakika sonra Dr. Carver sözlerini bitirip üyelere teşekkür etti. Fakat üyeler, hikâyesini tamamlaması için ısrar ettiler. Böylece bilgin tam bir saat kırk beş dakika aralıksız konuştu. Sonunda yurt içi üretimini korumak için dışardan getirilecek yer fıstığına gümrük vergisi konuldu.

HAYATTA TUTTUĞU YOL

Arkadaşlarından biri ondan şöyle bahsetmektedir. «Paranın onun için hiçbir değeri yoktur. Floriada'da zengin yer fıstığı üreticileri, mahsullerinde hastalık başgösterince Dr. Carver'e başvurdular. O da onlara neler yapmaları gerektiğini bildirdi. Öğütlerinin faydalarını görmeye başlayınca üreticiler bilgine 100 dolarlık bir çek gönderdiler. Ayrıca kendileriyle işbirliği yaparsa, her ay aynı miktarı ödeyeceklerini de bildirdiler. Bilgin, «Tanrı nasıl yer fıstığını büyütmek için hiçbir şey istemiyorsa ben de tedavi için ücret alamam» diyerek çeki geri çevirdi.

Bir gün bir ziyaretçisi bitki liflerinden ip, yer fıstığı kabuklarından tahta, hindiba, soğan ve domatesten boyalar yapıldığını görünce hayran oldu ve bilgine «Bu kadar çok şeyi yapacak vakti nereden bulabiliyorsunuz?» diye sormaktan kendini alamadı. Dr. Carver,

«Sebebi çok basit. Her sabah saat 4'de kalkarım. Ormana giderim. Orada sevdiğim şeylerle başbaşa kalırım, örnekler toplarım, tabiat anayı incelerim.»

Bahar mevsimi Bayramlar mevsimi

Bahar mevsimi aynı zamanda bayramlar mevsimidir. Bu mevsimde hepimiz, güleryüzlü tabiatın yanısıra, en güzel bayramlarımızın sevincini yaşarız. Geçtiğimiz nisan ayı sonlarında, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramını kutladık. Büyük Önderimiz Atatürk, bundan 45 yıl önce, Ankara'da ilk Büyük Millet Meclisini topladı ve yepyeni bir Türkiye'nin temelini kurdu. 23 Nisan, sevgili Ata'mızın Türk çocuklarına en büyük armağanıdır.

Her yıl olduğu gibi bu yıl da, mayıs ayına Bahar ve Çiçek Bayramıyla giriyoruz. Toprak ana uyanmış, ağaçlar çiçek içinde, kuşlar sevinçli... Kışın asık yüzünden usanmış insanlar daha canlı, daha mutlu. Tabiatla elele vererek kırlara geziler düzenliyor, dinlendirici ve eğlenceli bir gün geçiriyoruz.

Bahar aylarındaki bayramlar zincirinin son halkası, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı. Büyük kurtarıcımız Atatürk, giriştiği savaşlara ve devrimlere, 19 Mayıs 1919 da Samsun'a çıkarak başladı. Kurduğu Cumhuriyeti de sağlam kafalı ve sağlam vücutlu Türk Gençliğine emanet etti. Biricik Ata'mızı saygıyla anıyor, onun armağanlarına lâyık olmak, emanetini yaşatabilmek için doğru ve örnek işler yapacağımıza; iyi insanlar, iyi yurttaşlar olacağımıza yürekten söz veriyoruz.

İLKBAHAR

Geldi bahçeme, getirdi şenlik ilkbahar
Ağaçlarda taze körpe tomurcuklar
Ah ilkbahar, mevsimlerin en güzeli
Ağaçlar birer gelin teli takmışlar.
Sana baktım güzel mevsim
Dallarda sarı beyaz çiçekler

Nur KÖKSALAN

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Siz de Birşeyler Düşünün Bakalım!

Karagözcük — Babacığım, bugün öğretmenimiz sınıfta çocuklar, dedi, sakın unutmayınız, 12 Mayıs «anneler günü» dür. O gün annenizi sevindirecek birşeyler yapınız.

Karagöz — Yaşasın öğretmen hanım, iyi ki hatırlattı. Yoksa.....

Karagözcük — Geçen yıl gibi yine utanacaktık değil mi? Bütün arkadaşlarım annelerine birşeyler hazırlamışlardı da...

Karagöz — (keserek) Sen annene hiçbir şey hazırlamamıştın.

Karagözcük — Üstelik, öteki annelerin hepsi de anneme «sizin çocuk anneler günü için size neler hazırlamış?» diye sormuşlardı da, annem ne cevap vereceğini bilememişti. Ben de ne üzülmüştüm, ne üzülmüştüm.

Karagöz — Yaa, çok fena olmuştu doğrusu.

Karagözcük — Bu yıl ama çok iyi olacak babacığım.

Karagöz — Ne hazırlamayı düşünüyorsun bakayım.

Karagözcük — Geçen yılki kabahatimi unutturmak için bir değil, iki şey hazırlıyacağım.

Karagöz — Oooo, aferin sana. Sen gittikçe daha iyi çocuk oluyorsun.

Karagözcük — Sen beni öyle görmek istiyorsun da ondan, babacığım... Yoksa ben sadece anneme karşı vazifelerimi yapmaya çalışacağım.

Karagöz — Böyle şeyler ödev olduğu için yapılmaz yavrum. Bu sadece bir ruh inceliğidir. Anneleri sevindirmek, annelerin gönlünü almak, onları hatırlamış olmak, içten gelen bir istekle yapılırsa değerlidir. Yoksa sadece bir ödevi yapmış olmak, ya da modaya ayak uydurmak için, yani herkes yapıyor ben de yapayım diye yapılırsa, bunun hiçbir kıymeti kalmaz. Her ödevin temelinde «sevgi» yatarsa değerlidir. Askerlik ödevi bile -ki ödevlerin en kutsalıdır- gücünü vatan sevgisinden alır.

Karagözcük — Ben de içimden geldiği için yapıyorum. Görmüyor musun şimdiden ne kadar sevinçliyim.

Karagöz — Görüyorum, görüyorum da ben de onun için çok seviniyorum. İnsan anne hakkını ömrü boyunca ödiyemez yavrum.

Karagözcük — Öyle babacığım.

Karagöz — Ee, anlat bakalım, anneler günü için neler hazırlamayı düşünüyorsun.

Karagözcük — Evvelâ İdil Özerdem'in «Doğan Kardeş'in Güneşlerin Şarkıları» kitabında «Göz bebeği» adlı bir şiir var, onu ezberledim, anneme, sabah uyanınca onu okuyacağım.

Karagöz — Oku bakayım ben de dinliyeyim.

Karagözcük — (okur)

GÖZBEBEĞİ

Annemin gözbebeklerisin
Büyürsün, küçülürsün,
Karasın, parlaksın,
Görünürüm içinde.

Annemin gözlerine pek
yakışırsın
Büyükken
Annemin güzel
göz-bebeklerisin.
Yeşildir annemin gözleri,
Güzeldir annemin gözleri.
Bana bakması güzeldir,
Annemin gözlerinin.
Rengi güzeldir,
Toparlağı güzeldir,
Bebekleri küçükken de
Güzeldir annemin gözleri

Karagöz — Yamansın, vallahi... Annenin gözlerinin güzel olduğunu biliyorsun da

(Devamı Sh. 48 de)

Dünyanın Dört Bucağından

YERYÜZÜNDEKİ GARİP SPORLAR

BÜTÜN oyunları spor kavramının kapsamına sokmak pek o kadar kolay değildir. Bazı kimselerin spor olarak kabul ettikleri oyunları diğerleri bir kuvvet gösterisinden başka birşey saymıyabilir. Bazı bölgelerde büyük bir spor başarısı olarak göklere yüceltilen bir olay diğerlerinde en ufak bir alkış bile toplamaz.

İnsanoğlu, eski devirlerde bize bugün hayli garip gelen birtakım sporlarla eğlenmeye çalışmıştır. Orta çağlarda, «Kanunî bir çarpışmayı» seyretmiş olmak spor severler için en büyük övünme konusuydu.

Mahkemeye düşmüş bir anlaşmazlığın en haklı şekilde çözümlenebilmesi için iki taraf kazmalarla dövüşmeye başlar, kaybeden suçlu ilân edilir, eğer hâlâ yaşıyorsa kendisine gereken ceza verilirdi.

Zenginler bu konuda oldukça talihliydiler. Zira parayla yerlerine düello yapacak birini bulup hiç değilse canlarını kurtarıyorlardı.

Su üzerinde oynanan bir çeşit cirit oyununda da birçok tehlikeler vardır. Bu gözde eğlencede, taraflar arkadaşlarının çektikleri kayıklarda ayakta durarak ellerindeki tahta mızraklarla birbirlerine saldırırlardı. Bu arada pek çok kimse suya düşerek boğulurdu. Bu felâket seyircilerin pek hoşuna giderdi. Orta çağ insanlarının en büyük eğlencelerinden biri de suçluların dar ağacında can verişlerini seyretmekti.

Bugün biz onların bu eğlencelerini çok kanlı ve vahşi buluyoruz. Ama gerçek şu ki, o devirlerde halk bunlara bayılıyordu.

Ayrıca, kocaman hayvanlarla, minik hayvanları döğüştürme de çok yaygındı. Çoğunluk kocaman ayılar ve saldırgan köpek sürüleri arasında bir çeşit güreşler hazırlarlardı. Bun-

lar, bugünkü futbol gibi spor gösterilerinden sayılırdı ve güreşler özel stadyumlarda yapılırdı.
Seyirciler bunlar üzerine büyük paralar yatırarak müşterek bahislere girerlerdi.
Kuvvet bakımından birbirine denk hasımlar arasındaki yarışmalar birçok ülkelerde günümüze kadar süregelmiş gözde spor şenlikleri arasındadır. Örnegin, iki boğayı birbiriyle güreştirmek. Malayalıların, fillerin birbirleriyle savaşması da Hintlilerin gözde sporları arasındadır. Bunlardan başka İran köylerinde iki koç kızdırılarak birbirine düşürülür bunlardan biri artık saldıramıyacak hale gelinceye kadar hayvanların birbirlerini kıyasıya boynuzlamaları halk tarafından büyük bir heyecanla seyredilir.
Bazı ülkelerde at yarışları yerine deve, manda hattâ deve kuşu yarışları yapılır. Örneğin Cava'da kızağa benzer arabalara koşulan mandalar, sürücülerin sopalarla durmadan dürtüklemesi üzerine çılgınca bir yarışa koyulurlar.

Hayvanlarla insanlar arasındaki delice yarışmalarda şenlik zamanlarında İspanya'nın Pamplona kasabasına binlerce turist çeker.
Damlara, balkonlara ve sokağa bakan pencere onlerine yerleşen halk, dar sokaklardan haykırarak koşuşan gençleri ve peşlerine düşmüş vahşi boğa sürülerini büyük bir heyecanla seyrederler. Boğa güreşi meydanlarına giden bu boğalar, halkın bağrışmalarından, haykırmalarından çılgına dönüp yol üstündeki her şeyi ezerek geçip giderler.
Bu körükörüne koşudan sonra yüreklerinde hâlâ cesaret kalan kimseleri arenadaki vahşi ineklerin tekmeleri ve boynuzları beklemektedir. Çevik İspanyolların çoğu gerçek bir tehlikeyle karşılaşınca meydanın etrafını çeviren direklerden atlayarak canlarını kurtarmaya çalışırlar. Burada ülkenin dillere destan boğa güreşçilerinin cesaret ve kahramanlığından kendilerinde ne kadar bulunduğunu ölçmeye çalışırken, ağır bir şekilde yaralananlar hattâ ölenler çoktur.

Boğa güreşi, İspanyollar ve diğer Lâtin soyundan gelen milletlerin en gözde sporudur. Boğanın öldürülmesiyle sonuçlanan bu kanlı güreşte hayvanı yenebilmek güreşçinin ustalık ve cesaretine bağlıdır. At sırtındaki pikadorların uzun mızraklarının ve banderillereroların kargılarının vücudunun orasına burasına saplanmasından çılgına dönen hayvana karşı boğa güreşçisi kendini tek başına korumak ve onu yüzyıllar boyu süregelen gelenekler gereğince bir vuruşta öldürmek zorundadır.

Süslü esvaplar, içinde ucu renk renk kurdelelerle donatılmış mızraklarını atarak, kan kırmızı pelerinini sallıyarak halk önünde ustalığını gösteren matadorun, zarif ayak ve vücut hareketleri arenaları «ole» sesleriyle inletir.

Yüzyıllarca önce Girit adasında atletlerin katıldığı başka çeşit bir boğa güreşinin de dayandığı temeller ustalık ve cesaretti.

Sporlara çok meraklı olan ve bu sevgilerini daha sonra egemenlikleri altına girdikleri Yunanlılara aşılıyan ölümsüz Girit uygarlığının kuruculalarının en gözde eğlenceleri boğa güreşleri, en çok sevdikleri eğlence yeri, arenalar ve gözde hayvanları da güreşen azgın boğalardı. Giritlileri coşturan boğa güreşi, doğrudan doğruya bir atletizm gösterisiydi. Gençler arasından seçilmiş kızlar ve erkekler, silâhsız boğalarla karşılaşırlardı. İlkin halkın bağrışmalarından çılgına dönen azgın boğanın saldırıya geçmek için başını öne eğmesi beklenir. Bu fırsatı ele geçiren atlet, boğanın boynuzlarına yapışarak bırakmaz ve hayvan hırsından başını geri atınca da atleti de beraberinde havalandırır. Genç, hayvanın karın kaslarına tutunarak bir takla atar ve arkada kendisini bekliyen arkadaşının kucağına atılır. Bu eşsiz spor gösterisinde, sporcunun hayatı, en ufak bir hareketin bile tam zamanında yapılmasına bağlıdır.

Oyuncular için tehlike kaynağı olan diğer bir spor da bugün artık unutulmuş olan bir oyundur. Eski Meksika'da Aztek kızılderilileri arasında pek yaygındı. Basketbolu andıran bir top oyunuydu. Soylu kişilerin katılabileceği bu oyun I şeklindeki meydanlarda oynanırdı. Meydanın etrafı duvarla çevriliydi ve bunların üstünde taştan halkalar vardı. Oyuna sayıları değişik iki takım katılırdı. Karşı duvara veya karşı takım oyuncularından birine vurmakla sayı yapı-

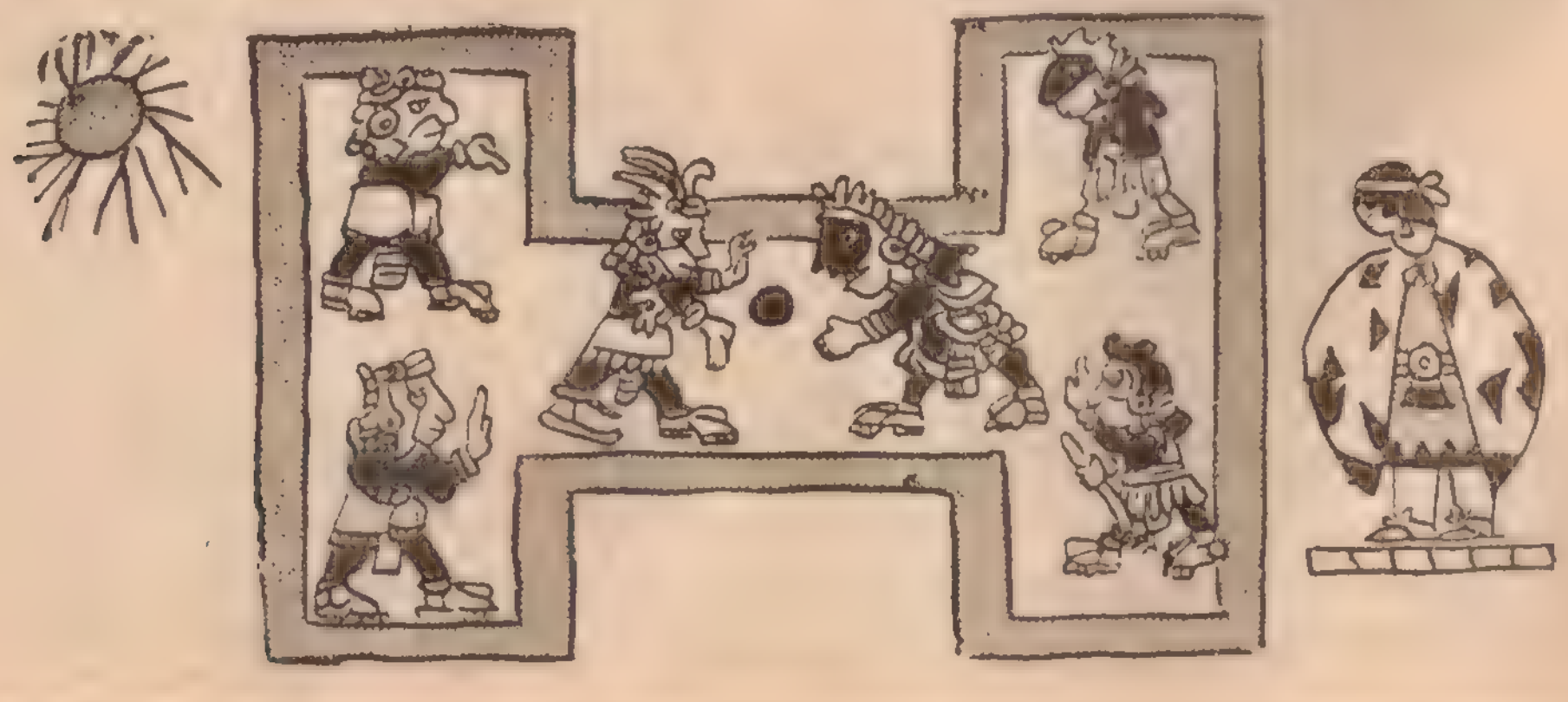

lır, top bir halkadan geçirilerek de oyun kazanılırdı. Halka çok yüksekte ve ağzı da pek küçük olduğundan, oyunu kazanmak çok güçtü.

Üstelik oyuncuları topa bazen bilekleri, bazen dizleri, bazen de ellerindeki taş parçalarıyla vurabilirlerdi.

Atletler koruyucu elbiseler giyip kemerler taktıkları halde 2,5 kiloluk topun vurmasından veya birbirlerine çarpmaktan sakatlananlar çok olurdu. Bu arada daha başka şekillerde hayatlarını kaybedenler de vardı. Örneğin, kaybeden takımın kaptanı, törenle oyun tanrısına kurban edilirdi.

Kazanan cömertçe mükâfatlandırılırdı. Hayranları onu âdeta hediye yağmuruna tutarlardı.

Beyazlar bu oyunlarda kullanılan topu ilk defa gördüklerinde hayrete düşmüşlerdi. Zira top lâstiktendi. Hele yere vurunca zıplamasına bayılmışlardı.

Birkaç dakikacık bile olsa kuşlar gibi havada uçma isteği, insanoğlunun bir sürü oyun icat etmesine sebep olmuştur. Bunlardan biri de Avustralya yerlilerinin gözde bir eğlencesidir. İlkin bir uçurum veya ırmağın kenarına bir direk çakılır. Bunun tepesine oyuncu sayısına göre ipler bağlanır. Oyuncular iplere yapışarak önce koşarlar sonra ayaklarını yerden keserek iple birlikte sallanmaya başlarlar. Hattâ bazen kendilerini suya atanlar da olur.

Siyam'da salıncak bayramlarında, ölüme meydan okuyan gösteriler yapılır. 3 m. kadar yüksekliğindeki bir direğin tepesine içi para dolu bir kese asılır. Dört kişi bu direğe kurulan salıncağın iplerini sıkıştırarak içlerinden biri dişleriyle torbayı yakalayıncaya kadar yükselirler, yükselirler.

Yine Siyam'da başka bir oyun gösterisi, uçurtma uçurmak, hem seyircilerin hem de yarışmacıların çok sevdikleri heyecan kaynağı bir spordur.

Uçurtma uçurmak yeryüzünün diğer bölgelerinde örneğin Havai ve Japonya'da da pek sevilir. Binlerce kişi şehrin dışındaki bir tepede toplanarak uçurtma yarışmacılarının birincilik için çekişmelerini heyecanla seyrederler. Yarışlarda hasımların, iplerini kesebilmek için, kendi iplerini cam kırıklarıyla kaplamayı çocuklar daha küçükken öğrenirler.

Uçurtmalar çeşitli büyüklüktedir. Dev uçurtmaları idare edebilmek için bazen bütün köy biraraya gelir. Uçurtma festival günü özel bir iskelenin üzerine konularak parçaları biraraya getirilir. Tamamlanınca bayram esvaplarını giyinmiş halk tarafından sokaklarda dolaştırılır ve sonra yakındaki bir tepeye veya akarsu kenarına götürülür ve bambu kamışları yardımıyla havaya, kaldırılır. İşaret verilince seyircilerin hayranlık bağrışmaları arasında uçurtmaların hepsi birden gökyüzünde süzülmeye başlarlar.

Yarışma sona erince, uçurtma parçalanır, bambu iskeleti köy tapınağında saklanır. Renkli kâğıtlarını ve süslerini de çocuklar aralarında paylaşırlar.

Yeryüzünün çeşitli bölgelerindeki gözde sporlar birbirinden oldukça farklı olmalarına karşılık insanlar arasında ortak bir anlaşma yoludur. Spor çok kolay öğrenilen ve anlaşılan harika bir dildir.

ONAWANDAH

Amerika'nın yeni yeni kurulmaya başladığı devrede kızılderililer, ormanları ellerinde tutuyorlar beyazları yaklaştırmıyorlardı. Her yerleşme bölgesinde, halkın güvenliğini korumak için bir kule bulunurdu. Rahip Bain kızı ve oğluyla birlikte, Connecticut nehri üzerindeki kasabalardan birinde yaşıyordu. Çocukların annesi ölmüştü. Onlara yaşlı bir hizmetçi bakıyordu. Kadın bütün gücüyle onların iyi insanlar olması için çalışıyordu.

Çocuklar kendisini üzünce, «Yaramazlık yaparsanız, kızılderililer gelip sizi kaçırır» diye korkuturdu. Böylece içlerine kızılderililere karşı yenilmesi imkânsız bir korku tohumu yerleşti. Hattâ ara sıra yiyecek ve şeker istemek için gelen dost kızılderililerden bile kuşkulanıyorlardı.

Bir sonbahar havalar adamakıllı bozmuştu, bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyor, buz gibi bir rüzgâr ovada ıslıklar çalıyordu. Rahibin kapısı çalındı. Üstü başı yırtık pırtık, aç, ayağı yaralı bir kızılderili çocuk, kendisini içeri almaları için yalvarıyordu.

Çocuk bozuk cümlelerle, ay-

HIRÇIN ARKADAŞ

Hırçın mı hırçın
Bir arkadaşım var.
Bir şey demeyin sakın
Bağırır da bağırır;
Avazı çıktığı kadar.

Ona çok kızıyorum.
Bir daha öyle yapsın
Bir güzel döveyim diyorum.
Ama olmaz ki ?
Öğretmen var.

Hatice AKGÜNLÜ

---

larca önce nasıl düşman kabileler tarafından kaçırıldığını, hastalanınca, ölsün diye ortalıkta bırakıldığını barınacak bir yer bulabilmek için günlerce nasıl yol aldığını dilinin döndüğü kadar anlatmaya çalıştı.
Çocuk sözünü bitirir bitirmez ihtiyar hizmetçi atıldı,
«Sakın içeri almayın, efendim. Mutlaka bir casustur. Bize büyük zararı dokunur. Ormanlarda işaret bekliyen kızılderililer hepimizin derisini yüzerler.»
Bu sırada minik Eurice dadısının uzun eteklerine saklanmıştı. Reuben de yayını gerip kızkardeşini korumaya hazırlanmıştı.
Fakat iyi yürekli adam, çocuğa dostça gülümsiyerek içeri aldı.
Ertesi gün komşular kimsesiz kızılderiliyi görmeye akın ettiler. Her gelen, tiyar Becky nin dediği gibi onun bir casus olduğunu, ailenin başına mutlaka bir dert açacağını söyliyerek tez elden uzaklaştırılmasını öğütlüyordu.
Fakat ihtiyar rahip, çocuk yürüyemiyecek bir durumdayken açlık, bakımsızlıktan hastayken, sokağa atamıyacağını kesin olarak bildirince, komşular da bu konuda başka bir şey söylemediler.
Fakat bir yandan da sessiz sessiz onu göz hapsinde tutuyorlardı.
Haftalarca ayağının üstüne basamadı. Bu sırada, güneşte oturup Eurice'e süslü sepetler örüyor, Reuben'e ok yay yapıyordu. Çocuklar onu pek sevmişlerdi. Zira onlara karşı daima nazik, anlayışlı ve samimiydi. Kelimelerle anlatamadığı şükranını el kol hareketleriyle belirtmeye çalışıyordu.
Ayağının üstüne basmaya başlayınca, çocuğa vahşi hayvanları vurmayı ve tuzağa düşürmeyi hiç kimsenin balık bulamadığı yerden balık tutmayı, açıklıkta kaybolunca yıldızlar, güneş, rüzgâr ve su yardımıyla yol bulmasını öğretti. Eurice'e deriden hafif ayakkabılar, deniz hayvanlarının kabuklarından kemerler, yapmasını sazdan çantalar örmesini gösterdi.
Çok geçmeden karakış bastırdı. Fırtına ve kardan dikkânlar, kasabaların en gerekli ihtiyaçlarını bile sağlıyamaz olmuşlardı.
Fakat rahibin evinde av eti eksik olmuyordu. Zira Onawandah usta bir avcıydı.
Bir sabah rahip uzun bir yolculuğa çıkmak için atına binerken kızına şöyle dedi:
«Sakın üzülme, minik yavrum Üç gün sonra döneceğim Bu arada bizim gözü pek Onawandah seni benden iyi koruyacak.»
Kızılderili, çocukların arasında durmuş kar gibi dişlerinin hepsini gösteren aydınlık bir gülüşle iyi yürekli ihtiyarı uğurlarken yaşlı hizmetçi Becky efendisine şöyle cevap verdi :
«Sonunda koynunuzda bir yılan beslediğinizi görmezsiniz, inşallah.»
İki gün sonra, Becky'nin sözleri doğru çıkıverdi. Onawandah ava çıkmıştı. İşte o gece kasabalılar kızılderililerin korkunç savaş çığlıkları ile tatlı uykularından uyandılar. Evlerinin yandığını, beyazların dışarı fırlamasıyla oraya buraya saklanmış olan kızılderililerin oklarıyla yere serilmesi bir oluyordu. Kasabalılar büyük bir kargaşalık içinde kendilerini kaleye atmaya çalışıyorlardı. Bu arada erkekler kahramanca savaşıyor, kadınlar da, kurşun ve okların yolunu kesmek için yorganlar geriyorlar veya yaralıları iyileştirmeye uğraşıyorlardı.
Ortalık ağarınca her şey sona erdi. Kızılderililer aldıkları esirler ve boş evlerden topladıkları mallarla nehrin üst yatağına doğru gözden kayboldular. Kasabalılar, bir süre de düşmanlarının geri gelmesini bekledikten sonra kaleden çıkıp evlerini araştırmaya çıkabildiler. İşte o zaman Becky ve çocukların kaybolduğu anlaşıldı.
İyi yürekli rahibin uğradığı bu felâkete pek üzüldüler. Fakat tam evden çıkarlarken kısık bir ses duydular.
Becky, «Burada, yatakların altındayım» diye bağırıyordu. «Komşular çabuk beni buradan kurtarın dumandan, korkudan ölmek üzereyim.»
İhtiyar kadını hemen saklandığı yerden çıkardılar. Becky onlara kızılderililer arasında Onawandah'ı gördüğünü, yüzündeki boyalardan tanınmıyacak bir halde olan nankörün, çocukları kollarının arasından çekip aldığını söyledi.
Becky biraz kendine gelince, «Demek fırsat kolluyormuş. Tam da kuzular eline kalınca işe girişti. Bey sözüme kulak asmadı yoksa ben ona bu çocuğun başımıza bir felâket getireceğini daha ilk görüşümde söylemiştim. Ah iyi yürekli efendiciğim, ona güveni sonsuzdu. Ona bu kara haberi nasıl vereceğim» diye dövünmeye başladı.
Kara haberi efendiye bildirmeye lüzum kalmadı. Becky ve komşular, ateşsiz ocağın başında sızlanıp ağlaşırlarken uzaktan nal sesleri duyuldu. Rahip son hızla tepeden aşağı iniyordu.
Uzaktan dumanları görünce, acı gerçeği tahmin etmişti. Evinin yerinde bir yangın harabesi bulunca, komşuların bakışlarından çocuklarının da

YAŞAYIŞ

Açık mavi eteklikli bir kız döndü köşeyi
Bir yaz günü.
İnsanlar dökülmüş sokaklara
Böcek misali.
Bu ağaçtır elbette yapraklar kuşanır,
Bu topraktır elbette bazan siyalı, bazan ceviz yeşili
Aydınlık boyalarıyla tertemiz evler,
Kırmızı damlarına güvercinler konmuş.
Evlerin birinden bir adam çıktı dışarı
Ağaçların gölgesinde oturdu,
Kaygılardan uzak,
Yukarıda gökyüzü mavi aşağıda güzel toprak
Yurdumda herşey böyle güzel ve berrak...

Öznur ÜTÜK

kaçırıldığını anlamıştı.
Olanları dinledikten sonra, kapının eşiğine oturdu başını elleri arasına alarak tanrıdan kendisine bu acıya dayanabilmesi için güç versin diye yalvarmaya başladı.
Yaralı, yorgun komşular onu teselliye çalışıyoralrdı.
Birden yaslı toplulukta bir homurdanma, kıpırdanma oldu. Zira Onawandah'ın kocaman bir geyiği sırtlamış geldiğini görmüşlerdi.
Manzara çocuğu adam akıllı afallattı. Yükünü yere bırakarak etraftakileri şöyle bir süzdü. Sonra nefret, şüphe, kin saçan bakışlara aldırış etmeksizin ilerledi. Ağzından şu sözler döküldü:
«N'inik kız, oğlan, neredeler?» Soru bardağı taşıran son damla oldu. Her kafadan onu suçlayıcı ağır sözler çıkmaya başladı. Acı hikâye tamamlanınca adamlar geri çekildiler, kızılderili çocuk taşın üzerinde oturan babayla karşı karşıya kaldı. Onun sessiz kederi ötekilerin kin, nefret dolu sözlerinden daha etkileyiciydi.
Onawandah'ın gözleri doldu. Kendini sımsıkı tutan ellerden kurtularak ileri atıldı.
İçinin bütün samimiyetini ortaya koyan bir sesle,
«Onawandah nankör değildir. Onawandah iyilikleri unutmaz. Bana inanıyorsun değil mi?» diye adamın ayaklarına kapandı.
Rahip başını kaldırıp çocuğun gerçek sevgi ve kederin âsilleştirdiği kara yağız çehresine baktı. Onun hiç yalan söylediğini görmemişti.
«Ben sana güveniyorum ama ötekiler aynı fikirde değil. Buradan uzaklaş, zaten artık seni barındıracak yerim de kalmadı.»
«Onawandah hiç kimseden korkmaz. Şimdi gidiyorum. Ama çocukları bulunca tekrar geleceğim.» Kalabalığın homurtusuna aldırış etmeden ormana daldı.
Bu sırada, Reuben ve Eurice, bir kızılderili çadırında, o korkunç gecenin yorgunluğunu çıkarmaya çalışıyorlardı. Onları tutsak eden kızılderili, kendilerine pek kötü davranmıyordu. Zira Onawandah'dan zayıf olmaktan ve korkudan kurtulmanın yollarını öğrendiklerinden adama hiç yük olmamışlar, ayrıca ilk gecenin yorgunluk ve korkusu geçince kız kızılderili kadınlara yardım etmeye koyulmuştu.
Bir gün Reuben, ormanda kuş avlıyordu. Birden kulağına bir bıldırcın sesi geldi. Hemen sesin peşine düştü. Bu arada ormanın derinlerine dalmıştı. Fakat artık bıldırcını duyamaz olmuştu. Etrafını gözleriyle araştırırken bir hışırtı oldu ve Onawandah gizlendiği çalılıkların arasından doğruldu. Eli dudaklarında çocuğa susmasını işaret ediyordu. Sonra kısık bir sesle onları kurtarmaya geldiğini bir solukta söyledi. Reuben ağabey gibi sevdiği kızılderilinin boynuna sarılmış hıçkırıklarını güç tutuyordu.
Diz boyu otların içine yatarak, fısıltılarla birbirlerine başlarından geçeni anlattılar. Sonra Onawandah çocuğa kaçış plânını açıkladı. Çocukları kaçıran kızılderililer dost bir kabile olmakla beraber, Onawandah'ın kabilesi değildi. Bu yüzden Reuben'de kendisini tanıdıklarını belli etmemelerini yoksa birbirlerinden derhal ayıracaklarını söyledi. Büyük korkusu kızın bunu ele vermesiydi. Onun için çocuğa kızkardeşini iyice hazırlamasını tembihledi.
Reuben kızılderili dostundan ayrılıp köyün yolunu tuttu. Kızkardeşine müjde vermek için sabırsızlanıyordu.
Ertesi gün Onawandah, topallıya topallıya kızılderili köyüne girdi Halinden, yorgun, bitkin ve aç olduğu anlaşılıyordu. Dost kabile tarafından çok iyi karşılandı. Zira birkaç ay önce düşman kızılderililer tarafından kaçırılışını, çektiklerini, beyazların yanında geçirdiği günleri atlıyarak uzun uzun anlattı. Bu arada, Reuben'le Eurice'in yüzüne bile bakmadı. Sonra da ayağındaki o eski yaranın sızısıyla dövünmeye başladı. Bu yüzden köyün erkekleriyle avlanmaya çıkmıyor, çocukları kurtarmaya fırsat kollarken, girişeceği çetin iş için kuvvet topluyordu.

Nihayet, günün birinde kabile erkekleri, kadınlarla çocukları bırakarak harbe gittiler.
Kaçmak için bulunmaz bir fırsattı bu. Onawandah'ın gözleri parladı. Çocukların da yürekleri küt küt atıyordu.
Her şey hazırdı. Yıldızsız bir gece çocuklar işareti aldılar. Çadırın az ötesinde bir çekirge keskin keskin öttü. Sonra deri çadır bıçakla kesildi. İki karaltı sürüne sürüne bu delikten çıktı. Öndeki ses çıkarmadan ilerliyen gölgenin peşine düştü. Sonra hepsi birden ormanın karanlığında kayboldular. Bu arada, arkalarında kendilerini ele verebilecek en ufak bir iz bırakmadılar.
Bundan sonraki günler başlı başına birer serüvendi. Bu arada Onawandah çocukları iki defa ölümün pençesinden çekip aldı. Bir defasında, Reuben'i kardeşine bekçi koyarak, avlanmaya gitmişti. Çocuklar çok acıkmışlardı. Kiraz sanıp zehirli tohumlar yemişlerdi. Reuben çoğunu kıza yedirdiğinden çok geçmeden kızcağız sancıdan yerleri tırmalamaya başlamıştı. Ne yapacağını bilemiyen ağabey şaşkınlıktan kızın ellerini uğuşturmaya ve Onawandah'ı çağırmaya başlamıştı.

Ormanda yankılanan ses, epeyce uzakta olmasına karşılık kızılderilinin keskin kulağına vardı. Uçarcasına gelip hastayı muayene etti ve Reuben'den olanları dinledikten sonra çocuğa ateş yakıp hastayı ısıtmasını tembihliyerek panzehir otu araştırmaya çıktı.
Bu arada onu görenler deli sanırlardı. Zira oraya buraya koşarak yaprakları kaldırıp altlarına bakıyor. Minicik otun gözünden kaçmaması için dizleri ve elleri üzerinde emekliyerek her köşeyi araştırıyor, ufacık bir ot bulunca bir sevinç çığlığı atarak, etrafındaki kuşları ürkütüyordu.
Avuçları yeşil yapraklarla dolunca gözleri sevinçle parlıyarak çocukların yanına koştu. «Haydi, yiyin, ben de size içecek bir şeyler hazırlayayım dedi.
Sabahleyin kızın bir şeyi kalmamıştı ama yola çıkacak gücü yoktu. İkisi de hastaya çok iyi bakıyorlardı. Onawandah kuş avlayıp pişiriyor, yapraklardan susuzluğunu giderici kokulu çaylar hazırlıyordu. Reuben, kızkardeşi kısa zamanda kuvvetlensin diye tavşan yakalıyordu. Yolda tekrar aç kalmamak için de bir geyik avlamak istiyordu.
Bu çocukça isteğe uyarak hava kararmak üzere olduğu halde ormanın derinliklerine daldı.
Bir ara birinin sinsi sinsi peşinden geldiğini anlıyarak, dönüp her tarafı araştırdı. Halu bir kızılderilinin tuzağına düştüğünü sanmıştı ama alacakaranlıkta hiçbir şey görmedi. Hemen barındıkları yere yönelmek için döndüyse de kızkardeşinin yerini ele vermemek için durup beklemeye karar verdi.

Etrafına bakınırken, düşmanının arkasında değil de tepesinde olduğunu farketti. Başının üstündeki dallarda iki ateşli göz kor gibi yanıyordu. Bunun, kızılderililerin «Şeytan» dedikleri, avının üstüne tıpkı bir kaplan gibi atılan, yırtıcı bir vahşi kedi olduğunu anladı.
Yapılacak iş hayvanın üstüne atlamasına meydan vermeden derhal oradan uzaklaşmaktı. Fakat, birden fazla cesaretlenerek yayına bir ok yerleştirdi ve parlak gözün bebeğine nişan aldı.
Acı bir homurtu, okun isabet ettiğini gösterdi. Çocuk hayvanın çıkardığı seslerden ürkerek ertesi gün avını gelip almak düşüncesiyle koşarak oradan uzaklaştı.
Fakat çok geçmeden hayvanın peşinde olduğunu anladı. Bunun üstüne korkudan öyle bir çığlık attı ki, orman çın çın öttü.
Mola verdikleri yerden sandığı kadar uzakta değildi. Onawandah onu duymuştu. Yarasından çılgına dönmüş vahşi kedi Reuben'in üstüne atılacağı sırada ortaya çıktı. Söylenecek ve yapılacak bir şey kalmamıştı. Çocuk yırtıcı hayvanla kızılderilinin ölüm kalım savaşını âdeta nefes almadan izliyordu.
Bu çatışma kısa fakat sert oldu. Onawandah belinden bıçağını çekip ustaca bir vuruşla hayvanı yere serdi. Fakat bu arada sandığından çok daha ağır yaralanmıştı, çarpışmanın heyecanıyla acısını duymuyordu. Saklandıkları köşeye dönünce yaralarının hafif sıyrıklar olduğunu söyliyerek çocukların karnını doyurup yatırdı.
Ertesi sabalı yola çıktılar. Eurice'in ayağıyla gidiyorlardı ama, Onawandah'ın büyük bir acı çektiği açıkça belli oluyordu. Fakat o yarasından, acısından kısacası kendisinden söz edilmesine meydan bırakmıyordu.
Üç gün yürüyerek nehre vardılar. Şansları iyi gitmiş, orada bırakılmış bir de kayık bulmuşlardı. Hemen bindiler. Reuben küreklere geçti. Artık Onawandah, ihmal ettiği yaralarının acısına dayanamıyordu.
Saatlerce nehrin akıntısına kapılıp sürüklendiler. Fakat daha köyleri görünürlerde yoktu. Nihayet çok iyi bildikleri ovaya ulaştılar. Çocuklar sevinç çığlıkları atarken Onawandah gözlerini uzaklara dikmiş ölüm şarkısını söylüyordu.
Aldığı her nefesin kendisine büyük bir acı kaynağı olduğu besbelliydi. Korkmadan en ufak bir şikâyette bulunmadan uzun yolculuğa çıkmaya hazırlanmıştı.
Nihayet köyün bacaları da göründü. Reuben kayığı kıyıya yanaştırdı.
Onawandah karaya ayak basınca, daha fazla dayanamıyacağını anladı. Kollarını göğe kaldırarak olduğu yere çöktü.
Çocuklara,
«Haydi» dedi. «Siz gidin, ben gelemiyeceğim. İyi yürekli babanıza söyleyin Onawandah yalan söylemez yapılan iyilikleri unutmaz. Daima sözünde durur.»

M. İDACITÜRK
KARDEŞTEN
YAZISIZ
BİR KARİKATÜR

Bir gün, susuzluktan dili damağına yapışan bir karga, ilerde bir toprak sürahi görür. Buz gibi sudan kana kana içmek için kanatlarını çırparak olanca hızıyla o tarafa seğirtir. Fakat toprak sürahinin sapına konunca bütün neşesi uçup gider. Zira su kabın dibindedir ve ona ulaşması imkânsızdır.

Hayvanın susuzluğu arttıkça artar. Epeyce bir süre boşuboşuna uğraştıktan sonra, körükörüne çabalamanın faydasızlığını anlıyarak düşünmeye koyulur.

Enine boyuna iyice düşündükten sonra aklına geleni denemeye kalkar.

Gagasıyla etraftan minik taşları toplayıp getirerek kabın içine atmaya başlar.

Bu iş epeyce uzun sürer, hayvan hayli yorulur ama sonunda su da sürahinin ağzına kadar yükselir.

Burada da gördüğünüz gibi buluşların anası ihtiyaçtır.

KAPTAN JAMES COOK

1768 yılında kaptan James Cook'a Endeavour «Gayret» adlı gemide özel bir görev verildi.

Söyledikleriniz sır olarak kalacak.

Güzel, Bay Cook Büyük Okyanus'a yapılacak bu seferi idare edeceksin. Yalnız yolculuğunun amacı bambaşka olacak.

Gelecek yıl haziranın 3 ünde Venüs yıldızı güneşin önünden geçecek. Herkes, Tahiti'ye bunu gözlemek için gittiğinizi sanacak.

Bu iş bittikten sonra asıl göreviniz başlıyacak. Yeni Zelanda ve güney Pasifik arasında bilinmeyen bir kıtanın bulunduğunu sanıyoruz.

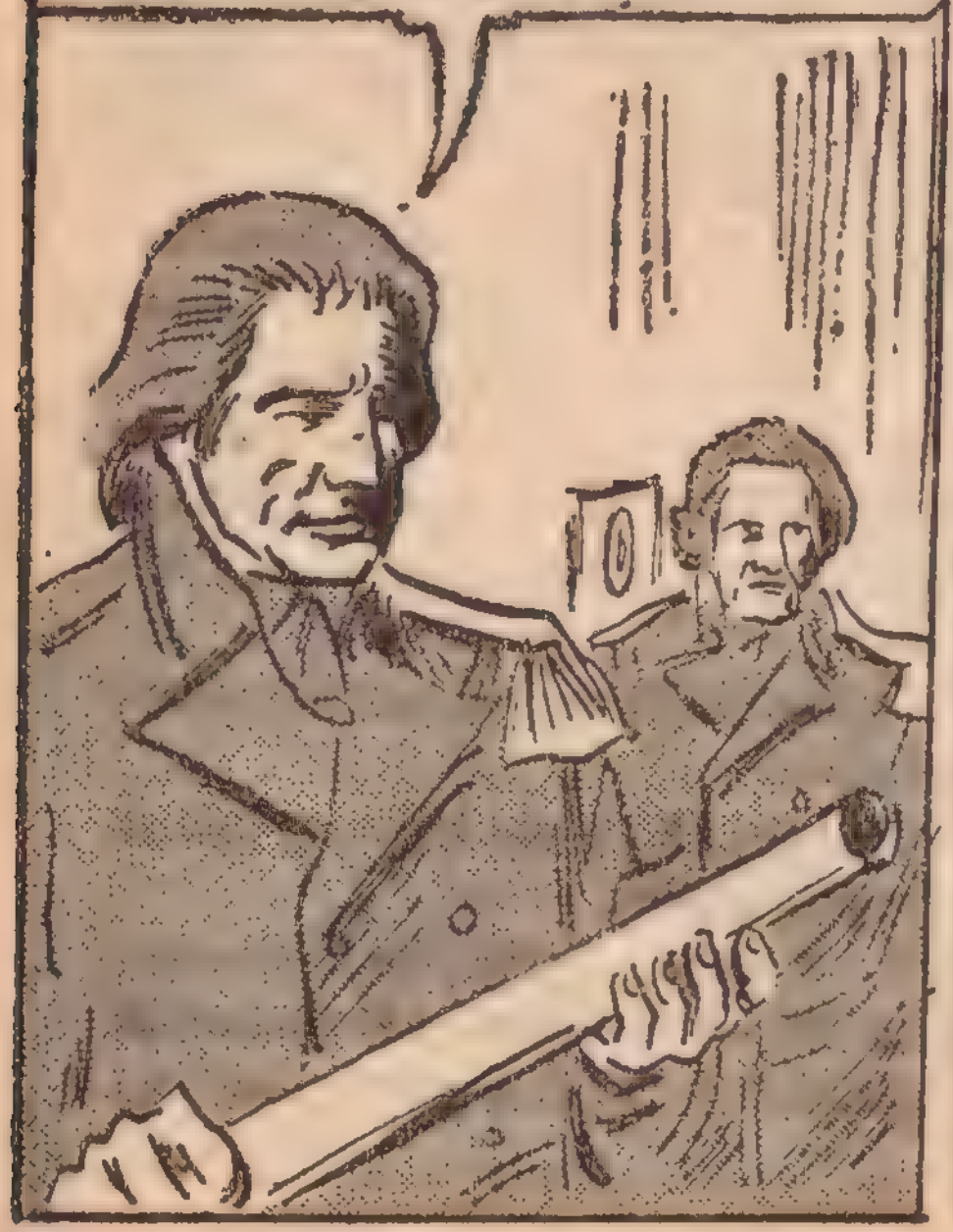

Eğer gerçekten böyle bir şey varsa, mutlaka ilk önce İngilizler bulmalı. Zira Fransızlar da tetikte.

Cook gemisine bu iki yıllık bir yolculuğa yetecek yiyecek yükledi.

26 ağustos 1768 de İngiltere'nin Plymouth limanından yola çıktı. Emrinde 92 kişi bir de Nicholas Young adında 13 yaşında bir çocuk vardı.

Birkaç gün sonra, Cook, subayları ve Venüs'ün geçişini gözliyecek iki bilginle tanıştı.

Beyler, yolculuğumuz umduğunuzdan uzun sürecek. Zira Tahiti'den sonra, bilinmiyen bir kıtayı araştıracağız.

İskorpit hastalığını önlemek için Cook çok sıkı tedbirler aldı. Taze et yemiyen gemicilere sopa atılıyordu.

Adamlarımıza bir şey öğretebilmenin tek yolu bu. İlerde karşılaşacağımız tehlikelere karşı hepsinin hazırlıklı olması gerekiyor.

27 ocak 1769 da, göz gözü görmez siste gemi güney Amerika'nın Horn burnunu aştı.

17 Nisanda gemi Tahiti'ye vardı. Yerliler ellerinde yeşil dallarla onu selâmladılar.

3 haziranda Venüs'ün geçişi gözlendi.

Daha sonra, Cook, Tahiti çevresindeki adaları dolaştı ve çoğunun haritasını çıkardı. Kendisine Tahitili bir kabile reisi yardım ediyordu:

Yolculuğunuza ben de katılıp size yardım etmek isterim. Bir çok kabilelerin dillerini bilirim.

Sizi aramızda görmekle bahtiyarız, Reis Tupia.

1769 ağustosunda Cook aldığı gizli emirleri yerine getirmek için yelken açtı. Haftalarca ufku araştırdığı halde en ufak bir kara belirtisine raslamadı.

İlerde fırtınalardan başka bir şey yok. Rotayı batıya çevirin.

7 Ekimde, Nicholas Young geminin baştarafında durmuş etrafı kolaçan ediyordu. Birden,

«Kara, kara göründü»

Bu, 1642 de Abel Janzoon Tasman adlı bir Holandalı tarafından bulunan Yeni Zelanda'nın Kuzey Adasıydı.

Bura halkının bir kısmının savaşçı olduğunu duymuştum.

Gemi demir attı. Cook, Tupia ve birkaç gemiciyle karaya çıktı.

Onlar: karada araştırmalar yaparlarken yerliler, kayığa saldırdılar. Bu arada içlerinden biri öldü.

O gece. Cook plânlar yapıyordu.

Yarın tekrar karaya çıkacağız. Yerlilere hediye verirsek belki de dostluklarını kazanabiliriz.

Ama ertesi sabah yerliler tekrar saldırdı.

Haydi geri dönün!

Cook, demir almalarını emretti.

İçilecek suyumuz hiç kalmadı ama, karaya çıkmak için yerlileri öldürmek de istemiyorum.

Güneye doğru yol almaya başladılar. Bu arada dost yerlilere rasladılar.

Tütüne karşılık bize balık ve tatlı patates verecekler. Yalnız dikkatli olmalıyız. Zira bunlar yamyam.

Cook, altı ay kadar Yeni Zelanda kıyılarını dolaşarak haritasını yaptı.

Bu adaların, o bilinmiyen kıtayla bir ilişkisi yok, Nicholas, ama İngilizlerin yerleşmesine çok elverişli.

1770 martında Cook İngiltere'ye dönmeye karar verdi, 1771 yılının temmuzunda vatanına vardı.

Vatanımıza geldik!

Cook buluşlarını İngiliz Bahriye Bakanlığına bildirdi.

Yeni bir kıta bulamadık ama kıyının büyük bir kısmının haritasını çıkardık. Seyir defterlerimde rüzgârları, gel - git durumunu, deniz altı kayalıklarını hattâ her bölgedeki yerlilerin özelliklerini bulacaksınız.

Çok güzel. Çalışmanız oraya gidecek göçmenlerin çok işine yarıyacak.

1772 de Cook tekrar güney Pasifiğe açıldı. Bu defa iki gemiyle yola çıkmıştı.

Üç yıl sonra İngiltere'ye döndü.

Sandığınız gibi bir kıtanın bulunmadığını kesin olarak söyliyebilirim.

1776 da Cook Büyük Okyanusla Atlas Okyanusu arasında kuzeyde bir kıta olup olmadığını araştırmaya çıktı. 1778 ocağında Hawai adalarını buldu. Sonra hep kuzeye gitti, fakat kutup buzları onu yolundan geri çevirdi. Kışı Hawai'de geçirdi. 1779 Şubatında yerliler tarafından öldürüldü.

SON

NİLGÜN AGIRBAŞ KARDEŞİN GÜZEL BİR ŞİİRİ

MASAL

Ne sirkedir ne de bal,
İşte sana bir masal.
İnanmazsan inanma
Düşün de payını al.
Bilinmeyen bir zaman
Akıllıymış her hayvan
İnsanlar bile demiş,
Artık sizden elaman.

Tilki soy bir bakkalmış
Tezgâhtarı çakalmış.
Bayan tavuk kasadar
Horoz amca tellâlmış.
Tüccarlar çok kurnazmış
Deve kuşu da kaz'mış.
Bay hindi şair olmuş,
Güzel şiirler yazmış.

Ormanlarda şehirler
Bal akarmış nehirler.
Yılan ünlü bir doktor,
Şifa diye zehirler.
Kurt, kuzu öğretmenmiş
Tavşancık sportmenmiş
Fakat kaplumbağa hep
Koşuda rekortmenmiş.

Karınca yük taşırmış
Fare arkadaşıymış
Köpek sadık bir kasap
Kasapların başıymış.
Ayı dayı yağcıymış
Aslan baba hancıymış
İş arayan bir sıpa
Orada yalancıymış.

Tatlı tatlı kaşınmış
Yere yatmış eşinmiş
«Ne olayım ben» diye
Gece, gündüz düşünmüş.
Marangoz olsam, fakat
Rende sürtmeli hart, hart.
Keser salla durmadan
Çekilir mi bu sanat.

Demirci olsam tan, tan.
Çilingir olsam çan, çan.
Terzi olsam, bir iğne
Sokamam rop içine.
Değirmenin bendi var.
Ticaretin fendi var.
Hangisine baş vursam
Her sanatın derdi var.

Artık etmem fazla naz.
Bende hem söz var hem saz.
Bülbülden hoş bir sesle
Neden şarkı okunmaz.
Anırmış aaaa... iii... iiii...
Daha varken gerisi.
Seyirciyi kaçırmış
Konserin ilk serisi.

Ö; ne bir hancı olmuş.
Ne de hamamcı olmuş.
Kâbeye gitmiş ama
Sanmayın hacı olmuş.
Kırları yapmış döşek
Uzanmış gevşek, gevşek
Hiç bir şey olmam derken
Büyümüş, olmuş, eşşek...

Nilgün Ağırbaş

Mehmet Ali & Akşamsefası

DOĞAN KARDEŞ'İN
HEYECANLI
HİKÂYESİ

OKUL KAÇAKLARI

•

Yazan : **E. KAESTNER**

Çeviren: **S. Turkis NOYAN**

•

KIRCHBERG yatılı okulunun orta 3 öğrencileri bir şubat günü öğleden sonra saat üç ile dört arasında öğretmenleri Dr. Bökh ile sınıftaydılar. Dışarıda kar yağıyor okulun bahçesi yavaş yavaş beyazlara bürünüyordu. Fakat öğrencilerin hiçbirinde dışarıyı seyretmek hevesi kalmamıştı. Çünkü çok sevdikleri öğretmenleri bugün üzüntülü idi. Oğlanların hepsi de onun derdine saygı göstermeye karar vermişlerdi. Dr. Bökh'ün üzüntüsünün sebebi şuydu: Sınıfından iki öğrenci o gün ortadan kaybolmuşlardı. Oysa ki daha öğleyin okuldaydılar. Diğer öğrencilerle birlikte yemekhanede yemek yemişlerdi. O zamandan beri de bu

iki çocuğu gören olmamıştı. Çocuklar öğretmeni yatıştırmak için «Belki daha gelirler, merak edilecek bir şey yoktur herhalde, eğer bir yere gitmeye niyetleri olsaydı bize veya size haber verirlerdi» diyorlardı.

Öğretmen düşünceli düşünceli çenesini oğuşturarak çocukları birer birer dikkatle süzdü: «Doğru söyleyin, hiçbiriniz bu iki sersemin nereye gittiğini bilmiyor musunuz?» diye sordu. İçlerinden biri: «Bilsek söylemez miyiz öğretmenim?» dedi ve arkadaşları da onu desteklemek istermiş gibi başlarını salladılar. O sırada kapı vuruldu. Gelen postacı idi. Öğretmeni ve sınıfı başı ile selâmladıktan sonra kürsüye doğru yürüdü ve «Size taahhütlü bir mektup var, lûtfen imzalar mısınız Bay Öğretmen» dedi. Öğretmen kâğıdı imzaladı, postacı da zarfı kürsünün üzerine bırakıp tekrar selâm verdikten sonra gitti.

Bütün öğrenciler küçük Buda heykelcikleri gibi sessiz ve hareketsiz sıralarında otururken öğretmen mektubu okumaya başladı :

Sevgili öğretmenimiz,

İnsan bazan bile bile kabahat işliyor, yaptığı isin doğru olmadığını kabul ettiği halde gene de yapmadan duramıyor. Ne olur, bize darılmayın. Birkaç gün için yolculuğa çıkmak zorundayız. En geç pazartesiye kadar gene okula dönmüş olacağız. Hattâ belki de daha önce... Kabahatimizi affettirebilmek için ne yapmamız gerektiğini çok düşündük. Şimdi size şu teklifi yapmak istiyoruz: Eğer razı olursanız, önümüzdeki bayram tatilinde ceza olarak evimize gitmeyip okulda kalmak ve kaçırdığımız dersleri çalışarak arkadaşlarımıza yetişmek niyetindeyiz. Siz veya Başöğretmen bu teklifimizi kabul etmezseniz daha sonraki Bayram tatilinde de okulda cezaya kalmaya hazırız. O zaman, şimdi okuldan uzak kaldığımız günlerin üç katı kadar ceza çekmiş oluruz. Bu yaptığımızı bir terbiyesizlik saymayın sevgili öğretmenimiz. Bir daha elimize böyle bir fırsat geçmez. Bu işe karar vermeden önce uzun uzun düşündük. Sizi sevgi ve saygı ile selâmlıyan suçlu öğrencileriniz,

Ulrich von Simmern ve Matthias Selbmann

Not : Daha olmazsa yaz tatilini de okulda geçirmeye hazırız. Bu gerçi biraz fazla olacak ama, gene de bize vereceğiniz cezaya boyun eğmeyi göze aldık. Siz ne yapsanız daima doğrudur zira...

Öğretmen mektubu elinden bıraktı ve bir süre başı önüne eğik durdu. Sonra doğrularak düşünceli bir bakışla çocukları süzdü, «Korkarım sizleri yanlış yetiştirdim» dedi. Gülümsüyordu, fakat bu gülümsemenin gerçek olmadığı belliydi. Öğrencilerin içi burkuldu. İçlerinden biri: «Hiç de öyle değil Öğretmenim» demekten kendini alamadı...

Bu olaydan birkaç saat sonra Kış Olimpiyadları'nın yapıldığı «Garmisch Partenkirchen» de iki oğlan yüksek karların içinde yürüyorlardı. Büyüğünün elinde kocaman bir kese kâğıdı vardı, arasıra elini daldırıp bir sandviç çıkarıyor ve sessiz sessiz yiyordu. Kısa boylu ve sarışın olan öteki çocuk ise ellerini ceplerine sokmuş için için titriyordu. Bir ara, «Bu gidişle soğuktan kırkırdıyacağız...» diye söylendi. Halinde bir ümitsizlik, bir çaresizlik, seziliyor gibiydi... Büyük oğlan: «Benim de aklım hep sonradan başıma gelir,» dedi. «Keşke niyetimizi öğretmene söyleseydik. Belki de bütün sınıfı buraya getirmeye razı olurdu. Zira burada insan birçok şey öğreniyor. Hem spor, hem yabancı diller, hem coğrafya öğreniyoruz, hem de görgümüz artıyor...» O sırada çocuğun ayağı bir yabancının bacağına takıldı. ve sendelerken elindeki kesekâğıdı karların içine yuvarlandı. Matthias «Salak herif» diye bağırdı. Karşısındaki genç adam otuziki dişini birden göstere-

HERKES GELECEĞİNİ KÜÇÜKKEN HAZIRLAR

Çocuklarını seven, onların geleceğini düşünen ana babalar, yavrularını Doğan Sigorta'nın tahsil ve çeyiz sigortalarına yazdırırlar. Çocuklar için hazırlanan bu sigortalara ne kadar erken başlanırsa elde edilecek istifade o kadar fazla olur.

rek oğlanı yakasından yakaladı ve tokat atmak istermiş gibi sağ kolunu kaldırdı. Matthias hemen savunma vaziyeti aldı, bir yumruğunu çenesi hizasına öbürünü de midesinin önüne tuttu. Gözleri parlıyordu. Onun bu hazırlığını gören genç adam önce şaşırdı, sonra yeniden gülmeye başladı ve şakacı bir tavırla oğlanın başındaki yün şapkayı gözlerinin üzerine kadar çekip indirdi. Matz (Matthias'ın kısaltılmışı) öfkesinden bağırıp çağırarak şapkasını yüzünden kaldırdı ve yeniden yumruklarını sıktı. Fakat bu arada yabancı ortalıktan yokolmuştu.

Uli için için gülümsüyordu. «İnsan burada gerçekten görgü sahibi oluyor» dedi.

Matz ilerde kaynaşan insan kalabalığına gözlerini dikerek: «Bu adam bir İngilizdi herhalde... İngiliz Olimpiyad Takımından biri... Yaman herifti değil mi? Dua etsin ki başımda takkem vardı...» diye söylendi. Sonra eğilip kesekâğıdını yerden aldı. «Haydi şimdi Stadyuma gidelim.»

Uli şiddetle başını salladı: «Hayır olmaz, önce biraz ısınmalıyım, yoksa daha ilk günden donup kalacağım...»

Matz endişeli bakışlarla arkadaşını süzdü: «Sahi mi söylüyorsun?» dedi.

«Elbette sahi söylüyorum.»

«Öyleyse ben yalnız başıma Stadyuma giderim, yoksa giriş bileti bulamayız. İngilte-

re ile Kanada arasındaki buz hokeyi maçını mutlaka görmeliyiz, yoksa bütün yolculuğumuz boşa gider.»
Uli'nin dişleri birbirine vuruyordu, «Maç açık havada mı olacak?» diye sordu.
«Yok Belediye Sarayında mı zannettin? Aklına şaşayım senin! Bak şimdi beni dinle, sen İstasyonun bekleme salonunda otur, ben sonra gelir seni orada bulurum. Haydi bana bilet için para ver bakalım.» Uli cüzdanını karıştırarak, «Bir Mark yeter mi?» diye sordu. «Yetmez.» Uli'nin bakışları sertleşti: «İki Marktan fazla vermem ama... Hele bir nerede geceliyeceğimizi anlasak...» — «Hepsi sırayla... Geceleme meselesini sonra düşünürüz. Şimdilik hoşça kal...» Uli telâşla uzaklaşan arkadaşının arkasından bakakaldı. O sırada gözü gazete satan küçük bir oğlana takıldı, hemen arkasından koştu: «Hay bana bak arkadaş. burada nerede gece kalabiliriz, söyler misin?» Gazeteci «Hiç yer bulacağınızı sanmam, otellerin banyoları bile tutulu... Ama duyduğuma göre İstasyonda yataklı vagonları kiralıyorlarmış. Belki orda kalabilirsiniz.» Uli: «Bir yatak kaçadır acaba?» diye sordu.
«Adam başına altı mark.»
«Nee, aklımı oynatırım şimdi...» Gazeteci «Canın isterse» diye cevap verdi ve iyi akşamlar diledikten sonra bir evin sahanlığında kayboldu.
Matthias iki marka giriş bileti alamamıştı tabii... Akşam üzeri Stadyumda İngiliz ve Kanadalı takımlar buz üzerinde kayarak hokey maçı yaparlarken ve tribünlerdeki seyirciler coşarak bağırışlarken dışarda iki küçük oğlan titriye titriye bekliyorlardı. Matz bir yandan elindeki sandviçi geveliyor bir yandan da stadyumdan aksededen seslere kulak vererek içerde olan bitenleri keşfetmeye çalışıyordu. Öfkesinden ve merakından çatlıyacak gibiydi. «Dokuz doğuracağım nerdeyse!» diye söyleniyordu. «Dur gidip kapıcıya sorayım, maç nasıl gidiyor...» Aksi gibi kapıcı da pek konuşkan bir adam değildi. Matz'ın sorularına cevap verecek yerde ona çıkıştı: «Senin yaşındaki çocuklar bu saatte çoktan yataklarında olmalı...» Matz bu sözlere fena halde içerledi ve adamı terslemeye hazırlandı. Fakat kapıcının ilgisi çoktan başka bir yere yönelmişti: Stadyumun merdivenlerinden inmekte olan yaşlı bir çifti selâmlamak üzere elini şapkasına götürmüş, «Güle güle sayın Kontes, güle güle Kont Hazretleri...» diyordu. Aynı anda onları gören şoförleri koşa koşa geldi, yaşlı bayın kolunda tuttuğu battaniyeleri kaptı, ve bayana kolunu uzatarak otomobile doğru yürümesine yardım etti. Bayan, «Maçı sonuna kadar seyredemedim, çok üşüdüm» diyordu. Şoför, «Haklısınız sayın Kontes» diye cevap verdi. «Bu yıl kış her zamankinden daha sert geçiyor.»
Bu konuşmaları duyan Matz birden dayanamayıp yaşlı bayana yaklaştı. «Affedersiniz Bayan Kontes, maçın ne durumda olduğunu sorabilir miyim?» Kadın önce şaşırdı, sonra gülümseyip: «Ben spordan pek anlamam yavrum, ama öyle sanıyorum ki her iki takım da birer gol attı.» Matz'ın gözleri parlamıştı, «Vay canına» dedi, «Şu İngilizler yaman oynuyorlarmış.» Bu arada Kontes otomobiline girmişti, arkasından da Kont yerleşmeye hazırlanıyordu. Matz derin bir soluk çekerek bütün cesaretini topladı ve: «Acaba Stadyuma giriş biletlerinizi yırtıp attınız mı Bay Kont?» diye sordu. Yaşlı adam otomobile girecekken durakladı: «Niye sordun?»
«Şurada duran arkadaşımla ben maça bilet bulamadık ta... Eğer siz biletlerinizi atmadınızsa gidip yerinize oturalım diyecektim...» Kont «Ha anladım» dedi ve Stadyum kapıcısını çağırdı. Adam koşarak geldi. Kont: «Bu iki delikanlıyı bizim yerlerimize oturtun» diye emretti ve oto-

mobiline girdi...
Az sonra Matz ve Uli Şeref Tribününün en ön sırasına yerleşmişlerdi. İlk anlarda sevinçlerinden pek bir şey göremez oldular, Uli üşüdüğünü bile unutmuştu. Hemen önlerindeki pistte oyuncular buzkayakları ile ellerindeki değnekleri savurarak gidip geliyorlardı. Az sonra iki oğlan oyunun heyecanına kendilerini kaptırdılar. Hele Matz, yerinde duramıyor, kesik kesik soluyordu. Birden arkadaşının kolunu yakaladı. «İşte...» diye bağırdı, «işte orada...»
«Kim nerede?»
«Hani benimle döğüşmeye kalkışan İngiliz...»
Gerçekten de o gün öğleden sonra şehirde Matz'a sataşan ve şapkasını gözlerinin üzerine indiren genç adam İngiliz takımının oyuncuları arasında idi.
Matz artık büsbütün coşmuştu. Yumrukları ile dizlerini dövüyor, «Yaşa! Göster kendini!» diye bar bar bağırıyordu. Uli de kendinden geçmişti. Buzlu alanda vızır vızır kayan oyuncuların kaynaşması, savrulan değneklerin çarpışması, kalelerin önündeki amansız savaş, alanın etrafını karanlık bir halka halinde saran seyircilerin heyecanlı ve gergin havası onun başını döndürmüştü. Aslında o spora pek meraklı değildi, bu maçtan da pek bir şey anlamıyordu, bu maceraya sadece arkadaşını yalnız bırakmamak için atılmıştı. Fakat gitgide oyunun heyecanı onu da sarmaya başlamıştı. Matz ona bir yandan bilgi veriyor, olup bitenleri daha iyi izlemesini sağlıyordu. İngiliz ve Kanada takımları besbelli birbirlerine eş kuvvette idiler. Saatler geçtiği halde hâlâ berabere idiler. Nihayet Matz'ın İngilizi Kanadalılara ikinci gölü attı. Matz yerinden fırlayarak «Yaşşşaaa!» diye bağırdı ise de kendi sesini kendi bile duyamadı, çünkü bütün stadyum seyircilerin bağrışmasından inim inim inliyordu. Herkes: «Yaşa Jimmy, varol Jimmy!» diye genç İngilizi övüyordu. Coşan halk sonunda günün kahramanını omuzları üzerine kaldırdı. Matz, sanki golü atan kendisi imiş gibi sevinç ve övünç dolu idi...
Matz ve Uli o geceyi istasyonun bekleme salonunda geçirmeye karar vermişlerdi. Fakat istasyon şefi meraklanıp da iki oğlanı sorguya çekmeye başlayınca, bu niyetlerinden vazgeçtiler ve sokağa çıkıp yürümeye başladılar. Saatin geç olmasına rağmen şehir hâlâ hareketli idi. Evlerde, otellerde ışıklar yanıyor, eğlence yerlerinden sokağa dans müziği aksediyordu. Her taraf neşeli insanlarla dolu idi. Gökyüzü berrak, yıldızlar parlak olmakla beraber dondurucu bir soğuk vardı. İki oğlan hem üşüyor hem de açlık hissediyorlardı, fakat durumlarına da bir çare bulamıyorlardı. Uli önce yataklı vagonlarda gecelemeyi teklif etti. Fakat Matz gecesine 6 Mark ödeyeceğini duyunca bu fikri kabul etmedi. Bunun üzerine Uli onu büyük bir binanın önüne götürdü. Burası bir okuldu ve olimpiyat tertip kurulu burada yerleşmişti. Uli: «Bence içeri girip, açıkta kaldığımızı ve bize yatacak bir yer vermelerini söyleyelim,» dedi. Matz: «Sen aklını mı kaçırdın?» diye çıkıştı. «Böyle bir şey yapacak olsak, bizim okuldan kaçtığımızı hemen anlarlar ve buradan kalkan ilk trenle bizi gerisin geriye yollarlar. Halbuki ben taş çatlasa pazar gününe kadar burada kalmak istiyorum. Kayak gösterilerini ve kızak yarışlarını mutlaka görmeliyim.»
Uli: «Sen de az dikkafalı değilsin, ha!» diye homurdandı. «O halde buracıkta ayakta uyumaktan başka çaremiz kalmadı...» Bir süre ikisi de konuşmadılar. Rüzgâr acı acı

Mehmet Ali Yalçınsever

ŞAŞIRTICI GERÇEKLER...

Akıl Almaz Sayılar

• *Söylemesi dile kolay ama, insan 7 gr. kadar arı suyun içinde 9.940.000.000.000.000.000.000.000 tane molekül olduğuna inanamıyor doğrusu.*

• *Milyonlarca bakteri biraraya gelince, bir toplu iğne başı kadar yer kaplarlar.*

Bakteriler, ancak 600 defa büyütülünce mikroskopla görülebilen tek hücreli minik bitkilerdir. Her yerde raslamak mümkündür. İnsan vücudunda milyarlarca bulunur. Çoğu yararlıdır. Zararlı olanlarına mikrop denilir.

Bir damla suyu mikroskop altında inceliyecek olursanız, içinde bakterilerin kaynaştığını görürsünüz. Bu tek hücreli yaratıkların gelişme ortamı sıvılardır. Büyüyünce ortadan ikiye bölünerek çoğalırlar. Bu yüzden hem ölümsüzdürler hem de akıllara durgunluk veren bir hızla sayıları artar.

• *2,5 m. çapındaki bir teleskopla gökyüzünde milyonlarca yıldız görmek mümkündür. Bilginler bu yıldızlar veya güneşlerin de etraflarında dönen gezegenlerin bulunduğuna inanmaktadırlar.*

• *Otuz gram kadar maden kömüründeki atom enerjisinin tümünü açığa çıkarmak mümkün olsaydı bu kuvvet 100.000 beygir gücündeki bir makineyi bir yıl boyunca rahat rahat çalıştırmaya yeter de artardı bile.*

ıslık çalıyor, ikisi de oldukları yerde titreşiyorlardı. Boğazına düşkünlüğü ile tanınmış olan Matz: «Karnım da fena halde acıktı...» diye söylendi. Uli paltosunun cebinden bir sandviç çıkarıp arkadaşına uzattı. «Al, sana sakladım.» Matz sandviçi iştahla ısırırken: «Sana yok mu?» diye sordu. Uli: «Sen bana boşver,» dedi. «Sen benden daha büyüksün, yemene bak.» Matz avurtlarını şişirerek çiğnerken, Uli de ısınmak için, altında durmakta oldukları elektrik direğinin etrafında sıçramaya başladı. O sırada bütün pencereleri ışıl ışıl aydınlatılmış olan okul binasının kapısından bir gölge çıktı ve bahçeden geçerek iki oğlanın yanına yaklaştı. «Hey, ne yapıyorsunuz siz burada bakayım?» Matz: «Hiç...» dedi, «üşüyoruz...» Sonra birden irkildi. Bu adamı tanıyordu. Bu İngiliz Hockey takımının en başarılı oyuncusu Jimmy idi. Genç adam: «Biz tanışıyoruz galiba...» dedi. Uli hemen atıldı: «Elbette. Bugün arkadaşımın şapkasını gözlerinin üstüne indirmiştiniz ya hani...» «Haaa, tamam...» Genç adam gülmeye başladı. Matz: «Sizi bugün stadyumda seyrettik,» dedi. «Çok esaslı oynadınız doğrusu. Tebrik ederim.» Jimmy: «Teşekkür ederim,» diye cevap verdi. «Ama söyleyin bakalım, bu saatte sokakta işiniz ne? Niye gidip yatmıyorsunuz?» «Yatacak yerimiz yok da ondan.» Uli artık cesaretlenmişti. «Daha doğrusu, bizim yataklar Kirchberg şehrinde okulun yatakhanesinde duruyor.» diye ilâve etti. İngiliz: «Yaa...» dedi. «Yoksa siz okuldan mı kaçtınız?» Matz: «Bildiniz,» diye cevap verdi. «Buraya olimpiyat için geldik. Aslında bu iş benim başımın altından çıktı. Uli sadece beni yalnız bırakmamak ve cezayı benimle paylaşmak için peşime takıldı. Biz arkadaşız zira...» İngiliz bir zaman sustu, sonra başındaki kasketi ensesine doğru itti. «Anlaşıldı...» dedi. «İsterseniz benimle gelin, size arkadaşlarımdan birkaç yastık ve battaniye bulabileceğimi sanıyorum. Karnınızı doyurabilecek kadar yemeğimiz de var. Bizimle sporcular kampında kalabilirsiniz...»

Kirchberg lisesinde Öğretmen Dr. Bökh ile Başöğretmen birbirlerine giriyorlardı. Okuldan iki öğrencinin kaybolması her ikisi için de büyük bir üzüntü sebebi olmuştu. Fakat Dr. Bökh çocukların ailelerine ve polise haber verilmesine taraftar değildi. «Biraz daha sabredelim,» diyordu. «Herhalde yakında kuzu kuzu okullarına döneceklerdir. Boş yere çocukların ailelerini de telâşlandırmayalım» Başöğretmen ise bu durumdan ötürü üzerine yüklenecek olan sorumluluktan korkuyordu. «Ya başlarına bir felâket geldi ise, ben annelerine babalarına nasıl hesap veririm? Bir an evvel onları aratmalıyız.» Dr. Bökh: «Merak etmeyin. Gerek Uli, gerekse Matz aklı başında çocuklardır. Birbirlerine göz kulak olurlar. Onların yaptığı çocukça bir yaramazlığı büyüterek herkese duyurmak bence doğru değil. Hem onları rezil ederiz hem de ağır bir cezaya çarptırmak zorunda kalırız.» diye öğrencileri savundu.

Onlar böyle tartışırken kapı vuruldu ve bir öğrenci nefes nefese içeri girdi. «Öğretmenim,» diye bağırdı, «size önemli bir haberim var. Arkadaşlarımla birlikte sinemaya gitmiştim. Önce dünya haberlerini verdiler ve bu arada olimpiyatlardan bazı sahneler gösterdiler.» Dr. Bökh sabırsızlanmıştı. «Bunları sonra anlatırsın, oğlum,» dedi. «Biz şimdi başöğretmenle daha önemli şeyler konuşuyoruz. Olimpiyatları düşünecek halimiz yok.» Fakat çocuk ona kulak asmadı, heyecan içinde anlatmaya devam etti: «İngilizlerle Kanadalılar arasındaki Hockey maçını seyrederken ne gördük biliyor musunuz?

Seyircilerin arasında, en ön sırada bizim Matz ile Uli oturmuyor mu» Doktor Bökh «Tamam, tamam!» diye bağırarak yerinden fırladı. «Daha önce nasıl da aklıma gelmedi. Bizim kaçaklar mutlaka olimpiyatlara gitmişlerdir.» Haberi getiren öğrenci dışarı çıktıktan sonra öğretmen Müdüre: «Artık kaçak oğlanların ailelerine haber vermeye lüzum kalmadı, değil mi?» dedi. «Ben şimdi ilk trenle Garmisch Parkenkirchen'e gideceğim ve iki kaçağı bulur bulmaz yakalayıp getireceğim. Sizden ricam yarınki derslerime benim yerime başka bir öğretmen göndermenizdir.»

Uli ve Matz günlerdir kırallar gibi yaşıyorlardı. İngiliz sporcuları kendilerine ayrılmış olan binada onlara da bir oda vermişlerdi. Çocuklar onlarla birlikte yatıyor, kalkıyor, yemek yiyor ve spor gösterilerine gidiyorlardı. Ara sıra da kendi başlarına şehrin dolaylarına küçük geziler yapıyorlardı. Buraya geldi geleli Matz'ın iştahı büsbütün açılmıştı, nerdeyse yemek yeme rekorunu kıracaktı. Jimmy onun birkaç gün içinde 3 cm uzadığını ileri sürüyordu. İngiliz sporcuları iki arkadaşın kendilerine uğur getirdiklerine inanmışlar, onları maskot ilân etmişlerdi. Matz hayatının en büyük mutluluğuna erişmişti. Buz üzerinde çeşitli spor gösterilerini ve yarışları yakından seyredebilmiş, dünyanın en tanınmış sporcuları ile dost olmuş ve spor hakkında birçok yeni bilgiler edinmişti. Uli'ye gelince, o zaman zaman suratını asıyor, derin bir düşünceye dalıyordu. Arkadaşı ona: «Ne oluyor sana böyle?» diye sorduğunda, Uli: «Hiç... Okulu ve öğretmenimizi düşünüyorum...» diye cevap veriyordu. Matz: «Boşver,» diyordu. «Nasıl olsa, kaçmamızın cezası olarak tatilde okulda kalacağız. Daha ne istiyorsun?»

15 Şubatta kızak yarışları vardı. Uli ve Matz sabahın erken saatinde, yarışların yapılacağı gölün kıyısındaki tribüne yerleşmişlerdi. Önlerindeki buzla kaplı, dik ve dönemeçli yolda kızaklar yıldırım hızı ile geçtikçe iki oğlan yerlerinde zıp zıp zıplıyorlar, çamurların üzerinden yükselen gözleme kulesinden hoparlörle verilen bildirileri can kulağı ile dinliyorlardı. Yarışın en heyecanlı anında, iki çocuk alabildiklerine öne doğru eğilmiş buzları gıcırdatarak dönemeçleri geçen bir kızağı izlerlerken, birden Matz'ın omzuna bir el yapıştı. Matz gözlerini pistinden ayırmaksızın: «Üzerime abanma, rahat bırak beni!» diye çıkıştı. Uli arkadaşına: «Ben sana bir şey yapmıyorum ki, şaşkın!» diye karşılık verdi. Matz sinirlenerek: «Ceketimi bırak diyorum sana!» dedi. O sırada arkalarından kendilerine hiç de yabancı gelmeyen bir ses duydular: «Günaydın dostlarım!» Ah bu ses... Bu Dr. Bökh'ün sesi idi. İki oğlan yıldırımla vurulmuşa dönmüşlerdi.

Öğretmenleri ise sakin bir tavırla Uli'yi yerinden kaldırdı ve onun boşalan iskemlesine oturdu, sonra çocuğu dizinin üzerine çekti. «Keyfinizi bozmayın çocuklar. Yarışa iyi dikkat edin ve zamanları da not etmeyi unutmayın.»

Dr. Bökh cebinden kâğıt kalem çıkardı ve Matz'ın üzerine dikilmiş olan korkulu gözleri önünde kâğıda birkaç kelime yazdı, sonra katlayıp çocuğa uzattı: «Çabuk koş bunu postahaneye götür. Başöğretmen bugün öğleye kadar sizi bulduğuma dair telgrafı almazsa

Mahmut Ali & Ak...

Komik Olaylar

İsviçrenin Cenevre şehrinde, bir eczacının kedisi, dükkânın vitrinine girip orada uyumayı âdet edinmişti. Eczacı onu bu huyundan vazgeçirmek için çok uğraştı, fakat kedi bir türlü başka bir yerde uyumak istemiyordu. Nihayet eczacı kedinin bu alışkanlığından faydalanmaya karar verdi ve vitrine uyku ilâcı kutuları koyup kedinin üzerine de bu ilâcı öven bir levha iliştirdi. Böylece Kedi uyku ilâcının reklâmını en güzel şekilde yapmakta idi.

KAÇAKÇI...

Bundan bir süre önce İsviçre sınırındaki gümrük binası önünde gayet şık bir otomobil durdu ve içindeki yolcu, memleket dışına çıkmak üzere olduğundan gümrük muamelesinin yapılmasını istedi. Gümrük memuru otomobile yaklaşıp yolcuya yanında gümrük vergisi ödenmesi gereken eşya bulunup bulunmadığını sordu. Yolcu: «Hayır, bavullarımda sadece kendime ait giyim eşyası var,» diye cevap verdi. O sırada bavullardan birinden bir çıngırak sesi duyuldu. Gümrük memuru sesin geldiği bavulu açınca bunun tıka basa saatle dolu olduğunu gördü ve yolcunun bir kaçakçı olduğunu anlayarak hemen polise teslim etti. Meğer kaçak saatlerden biri çalar saatmiş ve yanlışlıkla çıngırağı o anda çalacak şekilde ayarlanmış.

ailelerinize kaybolduğunuzu bildirecek.»
Matz bir dağ keçisi çevikliği ile tribünün sıraları üzerinden atlayıp kayboluktan sonra Uli bütün cesaretini toplayıp sordu: «Bize çok mu kızdınız öğretmenim?» «Bu meseleyi sonra konuşuruz.» O sırada sporcu Jimmy yanlarına yaklaştı. «Hey Uli, kimin dizinde oturuyorsun öyle?» Rengi adamakıllı sararmış olan Uli titrek bir sesle cevap verdi: «Sınıf öğretmenimiz Doktor Bökh'ün...» Jimmy öğretmenin elini kuvvetle sıktı: «Sizi tanıdığıma çok sevindim. Öğrencileriniz sizden o kadar iyi bir şekilde bahsettiler ki...»
Dr. Bökh o günkü yarışları Matz ve Uli ile birlikte seyretti. Çocuklar ilk andaki korkularını atlattıktan sonra, neşeleri tekrar yerine gelmişti. Öğretmenleri de onların bütün spor gösterilerini heyecanla izleyişlerini gizli bir zevkle takibetti. Nihayet akşam olunca yerinden doğruldu ve çocuklara: «Haydi, şimdi dostlarınıza veda edin bakalım,» dedi. «Yirmi dakika sonra trenimiz kalkıyor. Sizi istasyonda bekliyeceğim. Biletleriniz hazır. Eğer trene gelmezseniz artık hiç okula dönmeyip doğrudan doğruya ailelerinizin yanına gitmeniz daha doğru olur.» Matz öğretmenini bir gün daha burada kalmaya razı etmeyi denedi ama, Dr. Bökh hiç oralı olmadı, cevap bile vermeye lüzum görmeden istasyona doğru yürüdü.
Az sonra Uli ve Matz kendilerini okula götürecek olan trene binmek üzere gara girdiler. Bütün İngiliz sporcuları da onları geçirmeye gelmişlerdi. Maçta ayağı sakatlanan Jimmy topallıyarak öğretmenin yanına gitti ve onu bir kenara çekti. «İşinize karıştığım için özür dilerim,» dedi. «Umarım ki küçük dostlarımızı çok ağır bir cezaya çarptırmazsınız. İkisi de çok sevimli çocuklar, size karşı hayranlıkları da sonsuz. Herhalde bir daha böyle bir yaramazlık yapmayacak ve sizi üzmeyeceklerdir. Zaten yaptıklarına çoktan pişman olmuşlardı.»
Tren kalkınca çocuklar ve sporcular daha uzun müddet birbirlerine el salladılar. Nihayet istasyon gözden kayboldu. Öğretmen köşesine yaslanmış gazetesini okuyordu, çocuklar ise suçlarının ağır yükü altında ezilerek ağızlarını açmaya cesaret edemiyorlardı. Bir zaman sonra Uli dayanamadı: «Ne olur, artık bize dargın durmayın, öğretmenim,» diye yalvardı. Öğretmen gazetesini bir kenara koydu: «Kabahatli olduğunuzu ve cezayı hakettiğinizi kabul ediyorsunuz, değil mi?» dedi. İki arkadaş başlarını eğdiler. «Size nasıl bir ceza vereceğimi uzun uzun düşündüm. Önümüzdeki bayram tatilinde sizi okulda alıkoymak pek işime gelmiyor. Çünkü ben okulda olmayacağım, sizi yalnız bırakırsam da herhalde gene bir yaramazlık yaparsınız. Onun için çıkacağım yolculuğa sizi de göttirmeye karar verdim. Ben yaya olarak Main Vâdisi'ni dolaşacağım ve siz de benimle birlikte geleceksiniz. Cezanız bu.» Bu sözlerden sonra öğretmen dışarı çıktı. İki arkadaş onun arkasından sevgi ve minnetle bakıyorlardı.

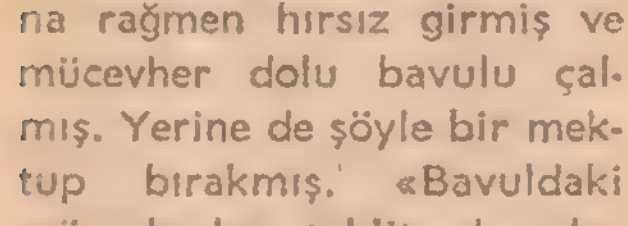

MÜCEVHER...

Tanınmış bir ses sanatkârı, kıymetli mücevherlerini kaldığı otelin kasasına kilitletmeye lüzum görmemiş, onları sadece bir bavulun içine yerleştirmiş. Üzerine de bir kâğıt iliştirmiş. Kâğıtta şu sözler yazılı imiş. «Bu bavuldaki mücevherler çalınmaya değmez, çünkü hepsi taklittir. Gerçek olanları kasadadır.»
Fakat sanatkârın odasına buna rağmen hırsız girmiş ve mücevher dolu bavulu çalmış. Yerine de şöyle bir mektup bırakmış. «Bavuldaki mücevherler taklit de olsa bana yeter. Zaten ben de sadece patronumun namına hırsızlık ediyorum. Patronum şu sırada iş yapamıyor, çünkü hapistedir.»

BOKSÖR SİNEK

İngiliz ağır sıklet boksörlerinden Jimmy Stewart geçenlerde sağ elinden ağır surette yaralandığından uzun bir süre sargılar içinde dolaşmak zorunda kalmıştı. Yaralanmasının sebebi de bir sinekti.
Boksör, kendisini rahatsız eden sineği öldürmek için kuvvetiyle tanınmış kolunu kaldırıp elini duvara öyle bir indirdi ki, duvardaki ayna kırıldı, boksörün eli kesildi ve kemikleri kırıldı. Boksör derhal hastaneye gitmek zorunda kaldı. Sineğe gelince, o çevik bir uçuşla canını kurtarmış odada neşeli neşeli vızırdıyordu. Bu boks maçında «sinek sıklet» ağır sıklete üstün gelmişti.

KALB HASTASI MI?

Birkaç arkadaş ailelerimiz ile Kurban Bayramını Alanya'da geçirmeye karar verdik, havalar da güzel gidince üç otomobille yola çıktık. Nisan ayı, baharın müjdecisi, her taraf yemyeşil, ağaçlar, binbir renk çiçekler içinde, kuşlar cıvıl cıvıl ötüyor her yerde bir hareket, canlılık var; geceyi Afyon'da geçirdik ve yolculuğumuzun ertesi günü öğle vakti Alanya'ya vardık. Aman Allahım ne güzel yer, iç ve dış turistlerle dolu; çok kimse plâjlarda, denizde. Otele yerleşip biraz dinlendikten sonra çoluk, çocuk soluğu denizde aldık, güney illerimiz ve ilçelerimizde tatlı bir yaz tadını çıkarır gibi olduk. Gece her halde yol yorgunluğunun tesiri olacak, uyumuş kalmışım, sabalı kapımın hızlı hızlı vurulması ile uyandım:

— Buyrun.

— Afedersiniz doktor bey, sizin hekim ayrıca yatak odası komşumuz olduğunuzu öğrendim, tatlı uykunuzdan uyandırdım, dün gece ne benim, ne eşimin, ne de oğlumun gözüne bir dirhem uyku girdi.

— Hayrola ne oldu?

— Oğlum kalbinin ağrımasından şikâyet etti inledi, durdu. Ne de olsa buranın yabancısıyız, bayramı geçirmek için geldik, otelciye de hastayı haber vermeye akıl edemedik.

— Geçmiş olsun, keşke gece uyandırsaydınız.

— Düşündük, tereddüt ettik, malûm sizler de dinlenmeye geldiniz.

— Biz doktorlar alışığız, şimdi giyinip geliyorum efendim.

— Kaç yaşındasın, ne oldu sana böyle, anlat bakalım?

— 14 yaşında orta son sınıftayım, dün gece kalbime bıçak saplanır gibi ağrılar girdi, soğuk, soğuk ter döktüm karnımda davul gibi şişti. Afedersiniz geyirdiğim, gaz çıkardığım zaman rahatlıyordum.

— Küçükken kalp romatizması yahut doğuştan kalb hastası mısın?

— Hayır, fakat son bir iki senedir böyle sık sık iğne gibi kalbime ağrılar gelir.

— Biliyor musun delikanlı senin en sağlam yerin neresi?

— Hayır.

— Kalbin.

— Demeyin! Peki böyle bıçak saplanır gibi batmalar, ağrılar neden göğsümde, tam kalbimin üstünde?

— Gerçek kalb hastalıkları iğnelenme hissini uyandırmazlar ve genel olarak sol göğsün altında duyulmazlar. Şimdi benim sorularıma dikkatli cevap ver!

— Veririm doktor amca.

— Sen peklik çeker misin?

— Çekerim, iki günde bir büyük abdeste çıkarım, kabızlıkla kalbde iğnelenmelerin ne ilgisi var?

— Pek çok!... Kalın barsaklardan atılmıyan posalar son yukarı kısımda birikir ve karın zarına basınç yapar, bu basınç o bölgedeki hassas sinirleri ezerek göğsün sol kısmında ağrı uyandırabilir. Peklikten başka, basit hazımsızlıklar da yapabilir. Kalbdeki iğnelenmelere karındaki gazlar da sebep olabilir; keza soğuk alma bir yere çarpma yüzünden göğsün sol yan dokusunda kan birikir, şişen, kabaran nesiç sinirleri uyarır göğsün sol yanında ağrı yapar.

— Dişlerinde çürük var mı?

— Ne o kızardın?

— Var doktor bey, belki üç dört tane.

— Olmadı, iltihaplı çürük dişler de bu ağrıları yapabilir,

Annesi atıldı:

— Asabiyetle, sinirlilikle kalb ağrılarının münasebeti olur mu?

— Bu yaşta çocukken sinirli olabilir. Bazan kalb ağrıları asabidir, sinirliler de tıpkı kalb rahatsızlıklarını andıran sancılar görülür, oysaki kalbleri sapasağlamdır.

— Oh! bütün aile rahatladık doktor bey, İstanbul'a gidince ilk işimiz çürük dişleri doldurmak ve pekliğini yenmek olsun.

— Ben de ayrıca teşekkür ederim doktor amca.

— Birşey değil oğlum.

Dr. Kâmran ŞENEL

CİN HAKKI nın MACERALARI:

ÇİZEN ve ADAPTE EDEN : FERİT ÖNGÖREN

Bir gün Hayrullah'ı ormanın kıyısında bir atlıya ateş ederken gördüm. Kim bu diye sordum

Eve dönünce Kocakafalar'ın Kâmil efendi bizi azarladı. kendisinden izinsiz böyle şeyler yapmamamızı istedi.

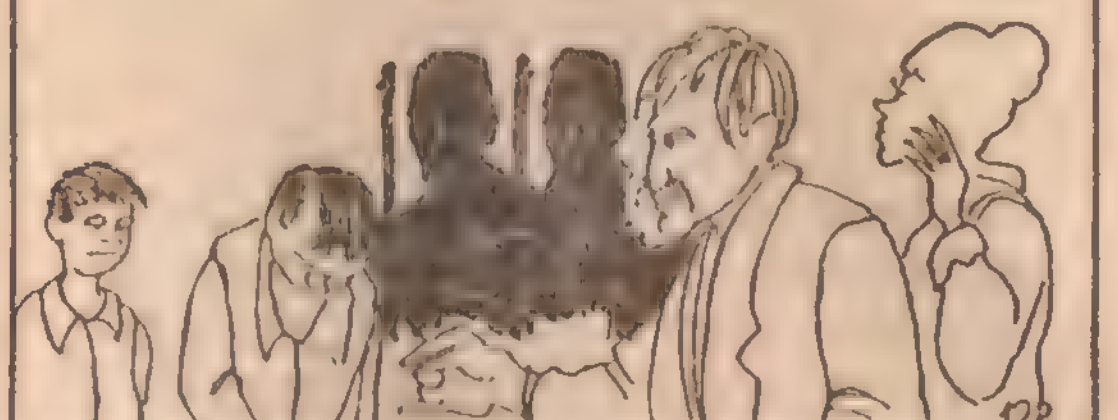

Behice Hanım ise beni bir köşeye çekerek Aktakkalar'la, Kocakafalar arasındaki kavganın çok kötü bir şey olduğunu, insanların birbirlerini sevmeleri gerektiğini söyledi.

Zenci uşaklardan biri ormanda avlanmaya gidelim dedi. Gittik. Meğer beni Kuzgun'un yanına götürmek istiyormuş. Birbirimize sarıldık. Kuzgun salın parçalarını toplamış, tamir ediyormuş.

Ertesi sabah uyandığımda odada kimseyi bulamadım, ev bomboştu. Zenci uşaklardan biri o gece Behice hanımın, Aktakkalar'ın Recep'e kaçtığını şöyledi. Şu anda Aktakkalar ile Kocakafaların ormanda dövüştüklerini de ekledi. Ormana gittim. Bir ağaca çıkıp seyretmeye başladım. Tam bir savaştı bu.

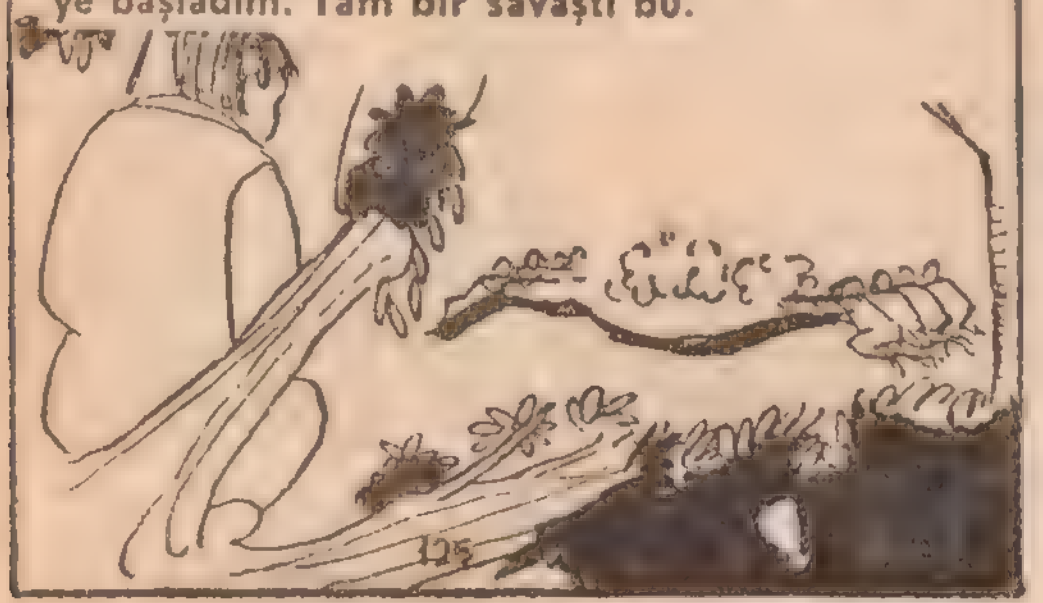

Kocakafalar'ın Kâmil efendi, küçük Hayrullah ve iki abisi öldüler. Böylece bir ailenin kökü, kan dâvası, toprak kavgası yüzünden ortadan kalkmış oluyordu. Behice hanımla Aktakkalar'ın Murtaza kaçmayı başarmışlardı. Çok korkmuş ve üzülmüştüm. Küçük Hayrullah'a bir daha baktıktan sonra, Kuzgun'un saklandığı yere gittim. Sal tamamdı. Hemen açıldık.

Bir gün nehir kıyısında böğürtlen toplamakta idim. Nefes nefese iki adamın geldiğini gördüm. Adamlar heyecanlı ve korku içinde idiler. Kaçtıkları belli idi. Onlara nehre atlayıp sala çıkmalarını söyledim.

Adamlar yüzerek sala geldiler. Onları arayan adamların, ve köpeklerinin seslerini duyuyorduk. Neyse izi kaybedip uzaklaştılar. Adamlar biribirlerini tanımıyorlardı. Genci, kasaba gazetesinde herkesi kızdıran bir yazı yazdığı için kovalanıyormuş. Yaşlı adam ise kocakarı ilâçları sattığından, korkudan o da kaçmaya başlamış.

Genç adam, gazetecilik, trajedi aktörlüğü, ipnotizma yaparmış. Bir süre sonra genç adam ağlamaya ve hayatını anlatmaya başladı. Meğer Kahraman Beyliği'nin hayatta kalan son evlâdı, yani prens imiş. Kuzgun ve ben ona Frens demeye başladık.

Bir süre sonra yaşlı adam dövünmeye başladı. Hayat hikâyesini anlatmaya girişti. Meğer o da Selçuk İmparatorluğunun son varisi imiş; yani bir kıralmış. Kuzgun ve ben ona da Kıral Hazretleri demeyi uygun bulduk.

Kuzgun ile ben onları «Prens Hazretleri» ve haşmetli kıral diye çağırıyor, saygıda kusur etmiyorduk. Fakat kıral veliahdı çekemiyordu. Aralarında kıskançlık başlamıştı.

Sonunda ikisinin de yalancı ve sahtekâr olduğunu anladım. Ama sesimi çıkarmadım. Bu çeşit sahtekârlıklarla uğraşmanın sırası değildi. Yoksa işler büsbütün karışabilirdi.

Kıral ile Prens bizim gündüz saklanıp gece yolalmamızdan şüphelendiler. Onlara Kuzgun'un durumunu anlatamazdım. Bir hikâye uydurdum. Sözde bütün ev, amcamın çiftliğine gidiyorduk. Salımız bir yandançarklıya çarpmıştı. Babam ve kardeşlerim ölmüşlerdi. Biz de amcama gidiyorduk. Kuzgun'u kaçak bir zenci sanmasınlar diye gündüz saklanıyorduk. Sözlerime inandılar.

Gece olunca tentemizi gerdik. Kıral ile Prens tentenin altında yatmak için kavga ettiler. Sonunda ikisi de sığdı ama, biz Kuzgun'la açıkta kaldık. Yağmurda iyice ıslandık.

Gündüz salı gizledik. Kıral, Prens ve ben kıyıdaki kasabaya gittik. Bütün kasaba halkı vaız dinlemek için bir mesire yerine gitmişlerdi. Kıral ve ben arkalarından gittik. Prens kasabada kaldı. Bir meydanda vaız veriliyordu.

Kıral ortaya fırladı, vaızdan izin alarak konuşmaya başladı. Hind Okyanusunda yıllardır korsanlık ettiğini, ancak bu vaızı dinledikten sonra, doğru yola geldiğini söylüyordu. Herkes ağlamaya başladı. Vaız bile ağlıyordu.

Kıral sözüne devam ederek, biraz parası olunca hemen Hind Okyanusuna döneceğini, korsan arkadaşlarını da doğru yola getireceğini söyledi. Bunun üzerine oracıkta halk arasında para toplanıldı. Tam 800 lira kazanmıştık.

Sala döndük. Prens de geldi. Birkaç kişiyi dolandırmış, bir matbaada bir afiş de bastırmıştı. Üstünde Kuzgun'un resmi vardı. Nehirde gündüz gelen geçen olursa Kuzgun'un kolları hemen bağlanacak; soran olursa, yakaladığımız kaçak zenciyi yerine götürüyoruz diyecektik. İnandırmak için de afişi gösterecektik. Böylece gündüzleri saklanmak derdinden kurtuluyorduk.

Prens Romeo, Kıral da Julyet olmuş, salda piyes provası yapıyorlardı. Temsiller verip çok para kazanacaklardı. Prens kendisini tanınmış bir aktör olarak göstermeye pek meraklı idi.

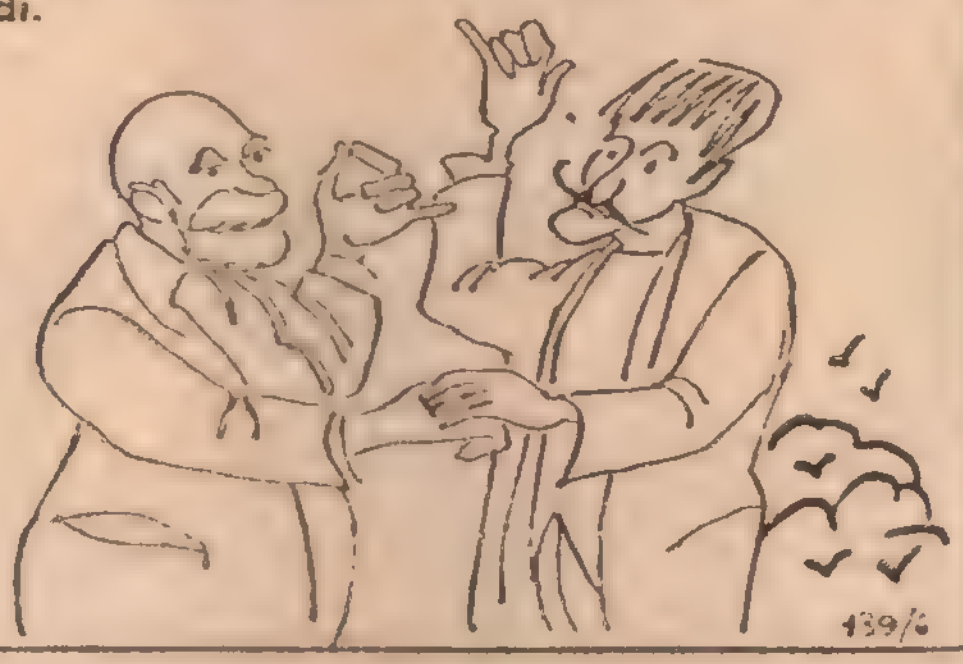

139/a

Biraz da rol icabı düello sahnesini prova ettiler. Kılıç oynarlarken kıral nehre düştü. Çıkardık. Provaya devam ettiler.

140

Küçük bir kasabaya vardık. Burada temsil verilecekti. Prens mahkeme salonunu tiyatro olarak kiraladı. Duvara afişler asıldı.

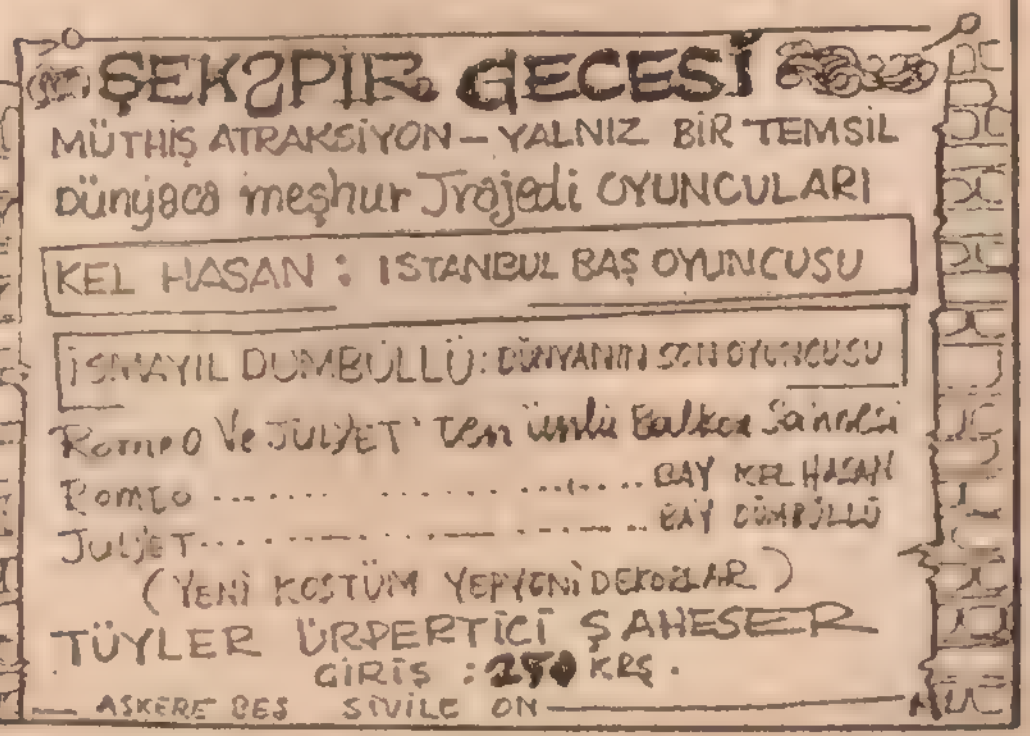

Kasabada dolaşmıya çıktım. Bir dükkânın önünde sarhoş bir ihtiyar bağırıp duruyordu. Bu, kasabanın ayyaşı Necmi Baba imiş. Ayda bir ortaya çıkar küfredermiş. Kimseye zararı yokmuş. Alıp götürmesi için kızını çağırdılar.

142

Herkes toplanmış gülüyordu. Uzaktan genç bir kız gözüktü. Bu sırada Davut dükkândan çıkmıştı. Elinde bir tabanca vardı. Necmi Babanın üstüne ateş açtı. Ortalık karmakarışık olmuştu.

143

Necmi Babanın etrafına toplandılar. Kız babasının üstüne kapaklandı. Ahali büyük bir hiddete kapılmıştı. Herkes Davut'unüstüne yürüyordu. Asalım, keselim sesleri duyuluyordu. Kalabalık Davut'un evine yürüdü.

144

Hayvanlar Birbirlerine Yardım Ederler mi?

Ormanlardaki hayvanların yaşayışını inceleyen bilgin Hilbert Siegler yeşillikler arasında bir hışırtı duyunca o tarafa baktı. Bu arada başka bir karaltı daha hareketlendi ve ilk alakarganın konduğu dala yöneldi. Yeni gelenin gagasında bir şey vardı. Birinci kuşa iyice yaklaştı. Öteki başını kaldırmış sabırsızlıkla onu bekliyordu. Ziyaretçisinin ağzına koyduğu lokmayı yutuverdi.

Siegler şaşıp kalmıştı. Kuşlar arasında yavrular büyüyünceye kadar geçen sürede böyle manzaralar görmek olağandı. Sonra ilkbaharda kuşların çiftleşme mevsiminde de erkekler, dişileri yem ile beslerlerdi. Ama kış ortasında!... Uzman hemen dürbünü çıkardı ve aklını kurcalıyan sorunun cevabını aldı.

Yiyecek hediye edilen alakarga sakattı. Alt gagası hemen hemen kökünden kırılmıştı. Yani yiyecek önünde dursa bile alması imkânsızdı.

Tabiatta, bu paylaşma ve yardımlaşma içgüdüsü daha çok aynı soydan gelen hayvanlar arasında görülür. Onların bu davranışlarında insanlara özgü diyebileceğimiz kardeşlik duyguları sezilebilir. Tabiattaki yaratıklar çoğunluk üstünlük ve yarışma içgüdülerinin etkisi altında hareket ederler. Ne var ki, bu bencil davranışları başka bir içgüdü dengeler. Tabiat ana, yavrularına yalnızca «kendinizi koruyun» emrini vermez. Ayrıca onlara, «beraberce yaşayın» da der.

İŞBİRLİĞİ...

Her yaratık, yiyecek içecek kadar, arkadaşlara da muhtaçtır. Kurbağa yavruları üzerinde araştırmalar yapan bilginler bunlar üzerinde toplum hayatının çok büyük etkileri olduğunu ortaya koymuşlardır. Örneğin tek başına yaşıyan yaralı bir kurbağa yavrusu yavaş yavaş iyileştiği halde, diğer kurbağa yavruları arasına bırakılınca inanılmıyacak kadar kısa bir sürede yaraları kapanır. Şikago Üniversitesinden bilginler, toplu bir halde yetiştirilen farelerin yine aynı besinlerle fakat diğerlerinden ayrı hücrelerde bakılanlardan daha çabuk büyüdüklerini gözlemişlerdir.

Hayvanlar arasında çoğunlukla işbirliğinden dostluk doğar. Maymunlar üzerinde araştırmalar yapan bir bilgin, bir şempanzeye kapağı hayli zor açılan içi güzel kokulu yiyecekler dolu ağır bir kutu verir.

Hayvan ilkin yice sokulup kokladıktan sonra, rahat rahat açabilsin diye bir köşeye çekmeye çalışır. Çok ağır olduğunu anlayınca, gidip başka bir maymunun omzuna dokunarak kutuyu gösterir. Birlikte kaldırarak, kapağı açarlar ve kendilerine güzel bir ziyafet çekerler.

PAYLAŞMA...

Yandaki kafeslerde bulunan maymunlar açken, kendisine yemek verilen şempanzenin parmaklıklar arasından yiyeceklerinin bir kısmını uzatarak ötekilerle paylaştığı görülmüştür. Bu paylaşma duygusu yardımlaşmaya da yol açmaktadır. Parmağına kıymık batan bir maymunun hemen arkadaşına koştuğu onun da tıpkı bir insan doktor

gibi bu işe giriştiği de gözlenmiştir.
Orta ve Güney Amerika'da yaşıyan uzun burunlu bir çeşit sincaplar ormanlardaki ağaçların tepelerinde üçlü dörtlü gruplar halinde dolaşarak avlanırlar. Gözde avları iguana denilen büyük ağaç kertenkelesidir. Ne var ki, avcılar bu avın yanında pek ufak kalırlar. Bu yüzden ava çıkanlar ikiye ayrılır. Bir kısmı dallara tırmanarak uyuyan kertenkeleleri korkuturlar. Aşağı yuvarlanınca da yerdekiler avı yakalıyarak artık kıpırdıyamıyacak hale getirirler.

KUŞLAR ARASINDA...

Kuşlar arasındaki dayanışma ve beraberliğin en güzel örneği Amerika'daki büyük beyaz pelikanların balık avlamalarında görmek mümkündür. Pelikanlar süzülerek su yüzüne inerler ve kıyıdan uzakta büyük bir yarım daire şeklinde sıralanırlar. Sonra sanki bir işaret almışlar gibi hep birden karaya doğru yüzmeye başlarlar.
Gagaları yukarıda yanyana canlı bir ağ gibi ilerlerler. İkide bir kanatlarını çırparak suyu alt üst ederler. Böylece balıkları kıyıyla kendileri arasındaki dar bir alana sıkıştırırlar.
Akın, balıkların kıyı çizgisindeki sığ yerlerde tutsak edilmesiyle sona erer. Kuşlar tek başlarına hiçbir zaman yakalıyamıyacakları kadar çok balık yiyerek kendilerine ziyafet çekerler.
Kargalarda da aynı davranışın başka bir örneği gözlenmiştir. İngiliz tabiat bilgini Frances Pitt'in Joe ve Ben adlı iki kargası vardı. İkisi bir olup kedileri kızdırmaya bayılırlardı. Ben önden hayvana yaklaşınca, kedi avının ayağına geldiğini düşünerek kendinden geçer ve arkadan yaklaşan Joe'yu farketmez. Az sonra kuyruğunu kerpeten gibi bir şey sıkıştırınca öfkeli öfkeli bahçede dolaşmaya başlar. Güneşli bir havada Joe ve Ben bir kediyi topaç gibi saatlerce döndürmüşlerdir.
Kargalar toplanarak baykuşlarla sık sık buna benzer oyunlar oynarlar.
Hayvanlar arasındaki ufak tefek yardımlaşmalar büyük işbirliğine de yol açabilir. Bunun en güzel örneğini de ünlü tabiat bilgini Baron Cuvier'nin gözlediği şu olayda bulabiliriz. Bir saçak altında bir çift kırlangıç çamurdan bir yuva kurarlar. Bilgin yavruların tüylenmesini gözlerken bir gün yuvayı başka bir kırlangıcın ele geçirdiğini görür. Zorba kırlangıç yuvaya yerleşir ve ötekileri yanına yaklaştırmaz. Az sonra onlar da uçup giderler. Fakat çok geçmeden bir sürü kırlangıçla birlikte dönerler. Gagaları yuva ördükleri ıslak çamurla doludur. Bunlarla yuvanın her tarafını sıkıca kapatırlar. Kuşlar çekilince Baron Cuvier saldırgan kırlangıca yuvanın mezar olduğunu görür.
Aynı aileden gelen kuşlar arasında bu türlü işbirliği pek yadırganacak bir şey değil.
Bilginler ayrı soydan gelen hayvanlar arasında da kardeşlik duyguları geliştiğini ortaya çıkarmaktadır. Örneğin Ringling Kardeşler Sirkindeki fillerle, kedi birbirleriyle can ciğer dosttur.
Birkaç yıl önce Philadelphia hayvanat bahçesindeki bakıcıların huysuz bir gergedanla başları dertteydi. Hayvanın yanına yaşlaşamıyorlardı. Bir gün bir keçiyi gözden çıkarıp arkadaş diye yanına koydular. Hemen daha o gece huyu değişiverdi. Keçinin boynuz vurmalarına ses çıkarmıyor yine tos vursun diye yanına yaklaşıyordu.
Doğuştan gelen içgüdüler bazı doğal düşmanlıkların da sınırlarını aşar. Çinli bir biyoloji bilgini bir kediyle fareyi bir kafese koyar. Bitişikte Saydam bir bölmeyle ayrılmış yiyecek hücresi bulunur. Bölme kafesteki iki düğmeye aynı anda basılınca aradan kalkmaktadır. Kedi ve fare bütün şüpheciliklerini, birbirlerine olan güvensizliklerini bir yana bırakarak, ortak güçlüklerini çözmeye çalışırlar ve başarıya ulaşırlar.
Bilginler tabiat ananın sırlarına eğilince insanoğlunun arkadaşlık, yardımlaşma gibi yüce ülkülerine yakın şeyler de ortaya çıkarmaktadırlar.

UFUK GÜRBÜZ
KARDEŞTEN
İKİ
ŞİİR

BACAKLARIM

Benim bacaklarım var
Kıvırsam çatırdar
Annem der ki her sabah
Yumurta yersen
Kuvvetlenir bacakların!

F I R I N

Benim dayım fırıncı
Ekmeği hep oradan alırız
bazı günler alırız
Bazı günler almayız.

Bir gün yine almadık
Dayım geldi sordu
Annem de almıyacağız dedi.

Ufuk GÜRBÜZ

Ahmet Ali & Aksunisel

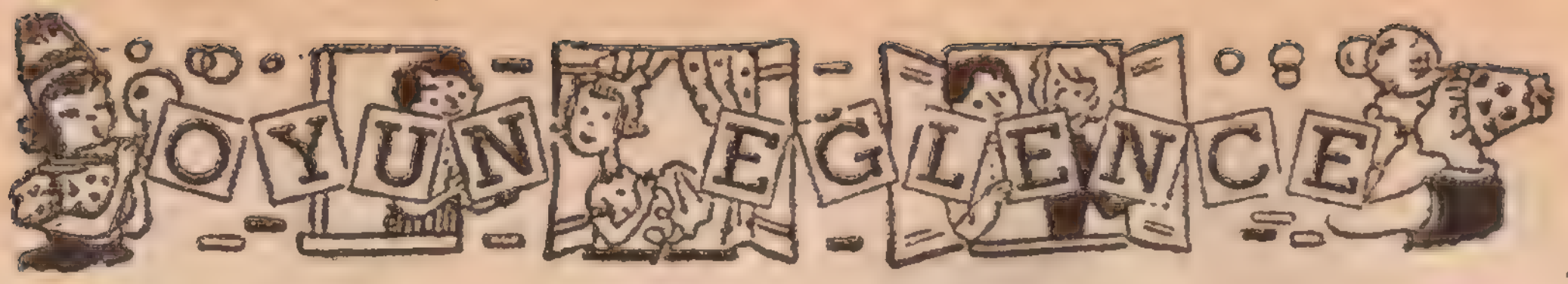

BİR KEMER YAPIYORUZ

Gerekli Malzeme:

25 cm. siyah kumaş (keten, poplin veya saten) 25 cm. uzunluğunda tela veya tarlatan. (bunlar kemerleri dik tutmak için kullanılan dikiş malzemesidir.)

125 cm. uzunluğunda üç aynı renk saten kordele ve bunlara uyan renkli iplik.

Siyah satenin bir ucundan bir iplik çekerek çarpıklığı düzeltin sonra 10 cm. genişliğinde bir kısım işaretleyip tekrar iplik çekin ve üzerinde bel ölçünüzden 2,5 cm. fazla bir uzunluk alarak kumaşı kesin.

Sonra bunu dört taraftan yarımşar cm. içe katlayıp ütüleyin.

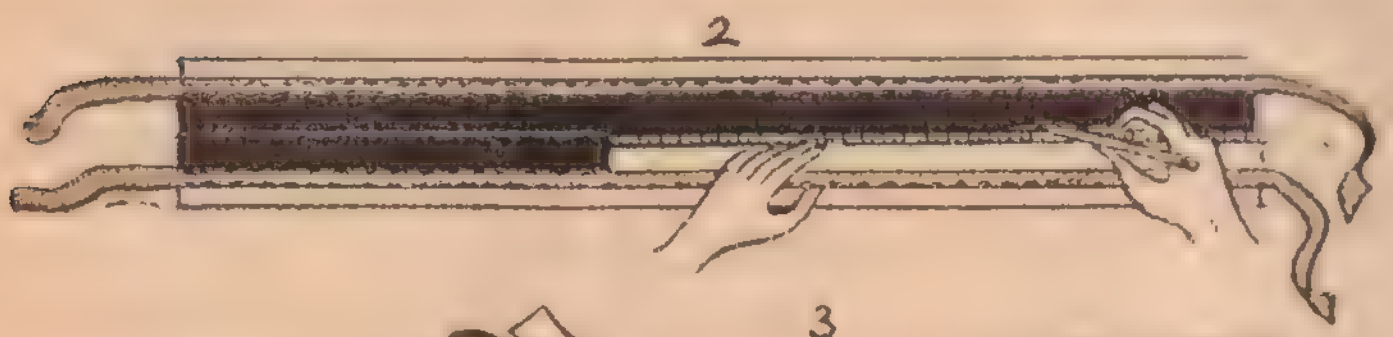

Şimdi tarlatandan 12 cm. genişliğinde ve belinizin ölçüsünde bir parça kesin. Saten parçayı tarlatanın üstüne koyun ilkin ikisini birbirine iğneleyin sonra teğelleyin. Kordelelerin ve kemerin ortasına birer işaret koyun, kordelelerle kemerin ortasını üst üste koyarak, satenin alt ve üst uçlarına 2 aynı renk kordeleyi teğelleyip sıkıca dikin. Sonra şekil 2 deki gibi kemerin eninin ortasını sabunla işaretleyin üçüncü kordeleyi de bu çizginin üstüne dikin. Sonra şekil 3 deki gibi tarlatanın fazlalığını kesin. Kordelelere fiyonk yaparsanız kemeriniz tamamlanmış olur.

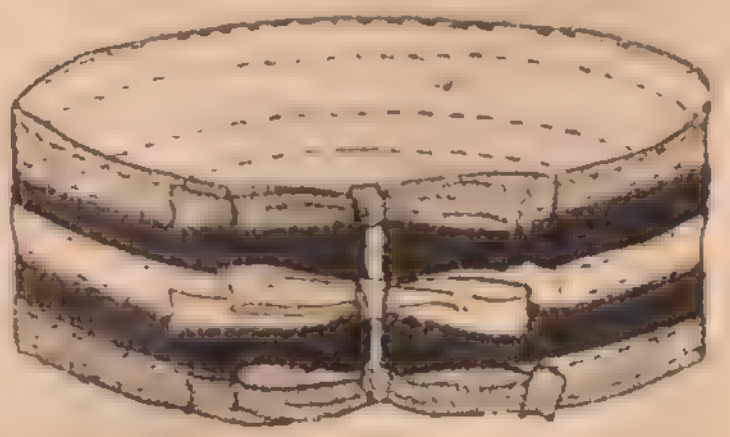

PARKER
SUPER Quink

Her nevi kalem için
en iyi mürekkep.

Yazarken, dolma kaleminizi temizler.

İlâncılık 6164

Kâğıt parçalarını keserek, çevrenizdekileri hayretlere düşüreceğinizi hiç aklınızdan geçirmediniz herhalde.

Fakat sözünü ettiğimiz bu eğlence bir sirk numarasıdır. Sihirbaz elindekini seyircilere göstererek, bunun sirk akrobatının kemeri olduğunu, fakat şimdi ondan iki tane istediğini söyliyerek bir ucundan tutturulmuş kâğıdı ortadan ikiye keser ve iki yuvarlak çıkarır. Sonra sözlerine şöyle devam eder. «Şişman bir hanım daralan kemerini getirdi bunu şimdiki beline uydurmamı istedi.»

Makasla elindeki yuvarlağı boydan boya ikiye keserek iki ayrı halka olacağına ortaya bir tek büyük halka çıkar.

Daha sonra da şöyle der. «Birkaç gün sonra Siyamlı yapışık ikizler gelerek bir tek kemerden ikisinin de takabileceği bir kemer yapmamı söylediler. ».

Elindeki halkayı keserek iç içe geçmiş iki halka meydana getirir.

Görüyorsunuz ya bu işte insana akıl almaz bir ustalık var gibi geliyor ama gerçek son derece açık ve basit, kâğıtların hazırlanmasına bağlı.

Bir gazeteden veya büyükçe bir paket kâğıdından herbiri 5 cm. kadar genişliğinde üç şerit kesin. Bunları numaralarsanız karıştırmazsınız. İlkin 1. No. lu şeridin iki ucunu yapıştırın ve ortasından kesin. Böylece Şekil 1'deki gibi iki kemer elde edeceksiniz.

2 No. lu şeridin uçlarını yapıştırmadan önce bir ucu tersine çevirin yani kâğıda bir büküm verin. Sonra yapıştırın ve kesin. Bu büküm sebebiyle şerit kesildiğinde bir tane büyük kemer meydana gelir. Sihirbazın Siyamlı yapışık kardeşlere yaptığı kemere gelince, bunun için de şeridin ucunu yapıştırmadan iki defa bükün kestiğinizde iç içe iki halkanın ortaya çıktığını göreceksiniz.

Matematikçiler böyle ustaca bükülerek hazırlanmış şeritlere, bunları ilk defa bulan Alman matematikçisinden dolayı «Mocbuis Şeritleri» derler.

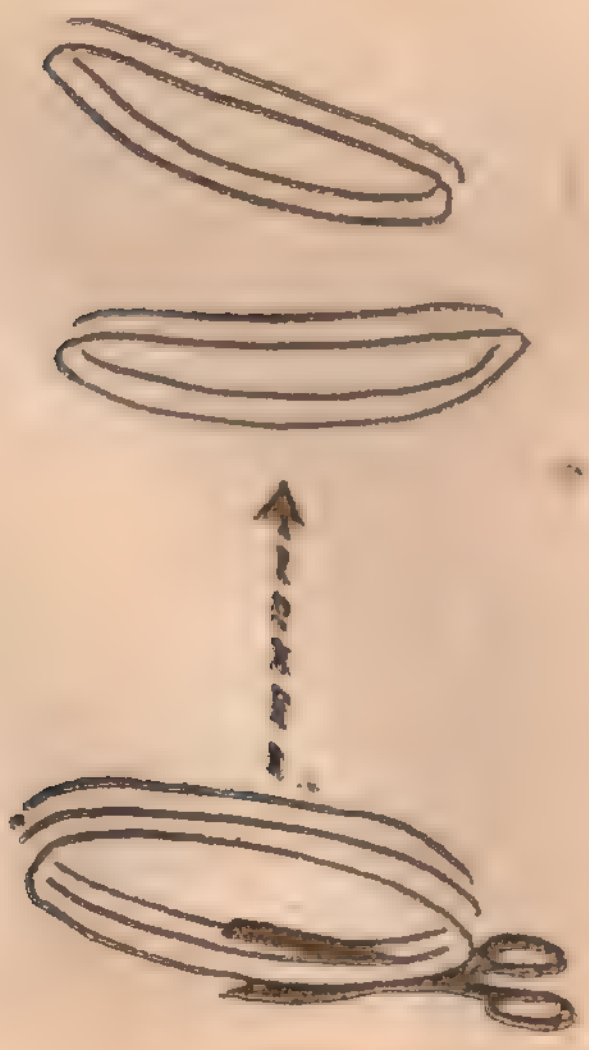

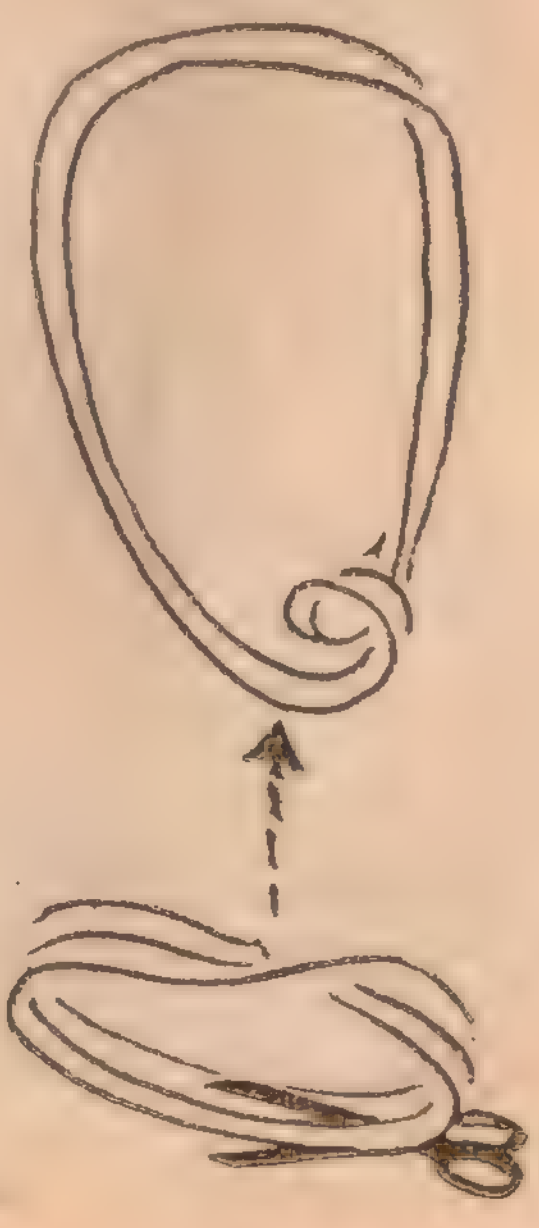

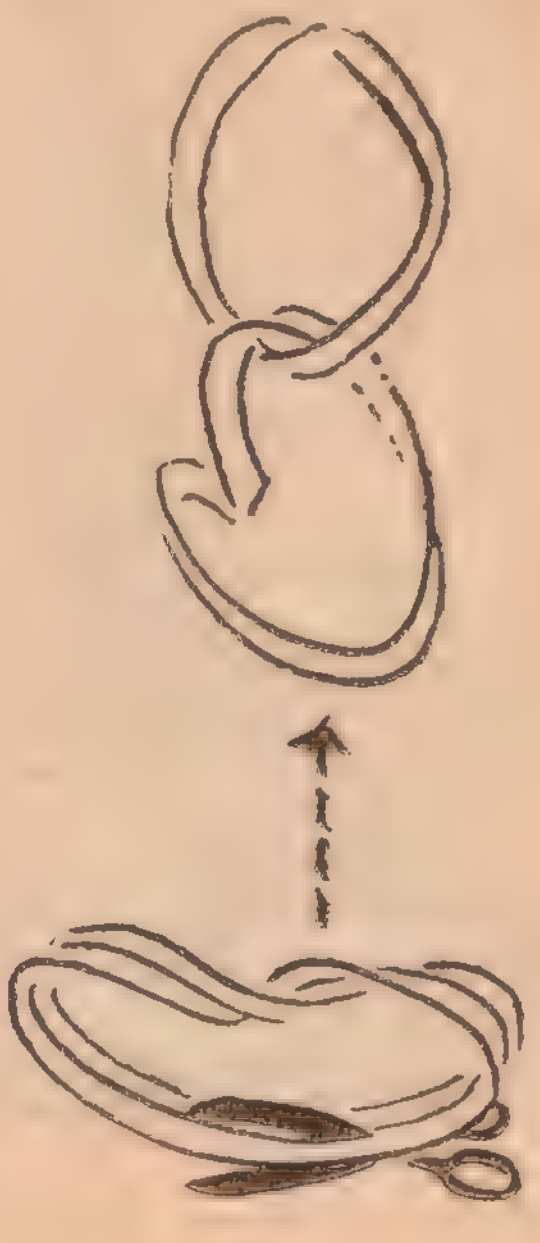

Pek çok kimsenin yersiz birtakım söylentilere aldanması yüzünden bambaşka tanıdığı sürüngenlerin yaşayışlarıyla ilgili gerçekler uydurulan efsanelerden daha şaşırtıcı ve daha ilginçtir.

Yılanların İlgi Çekici Yaşayışı

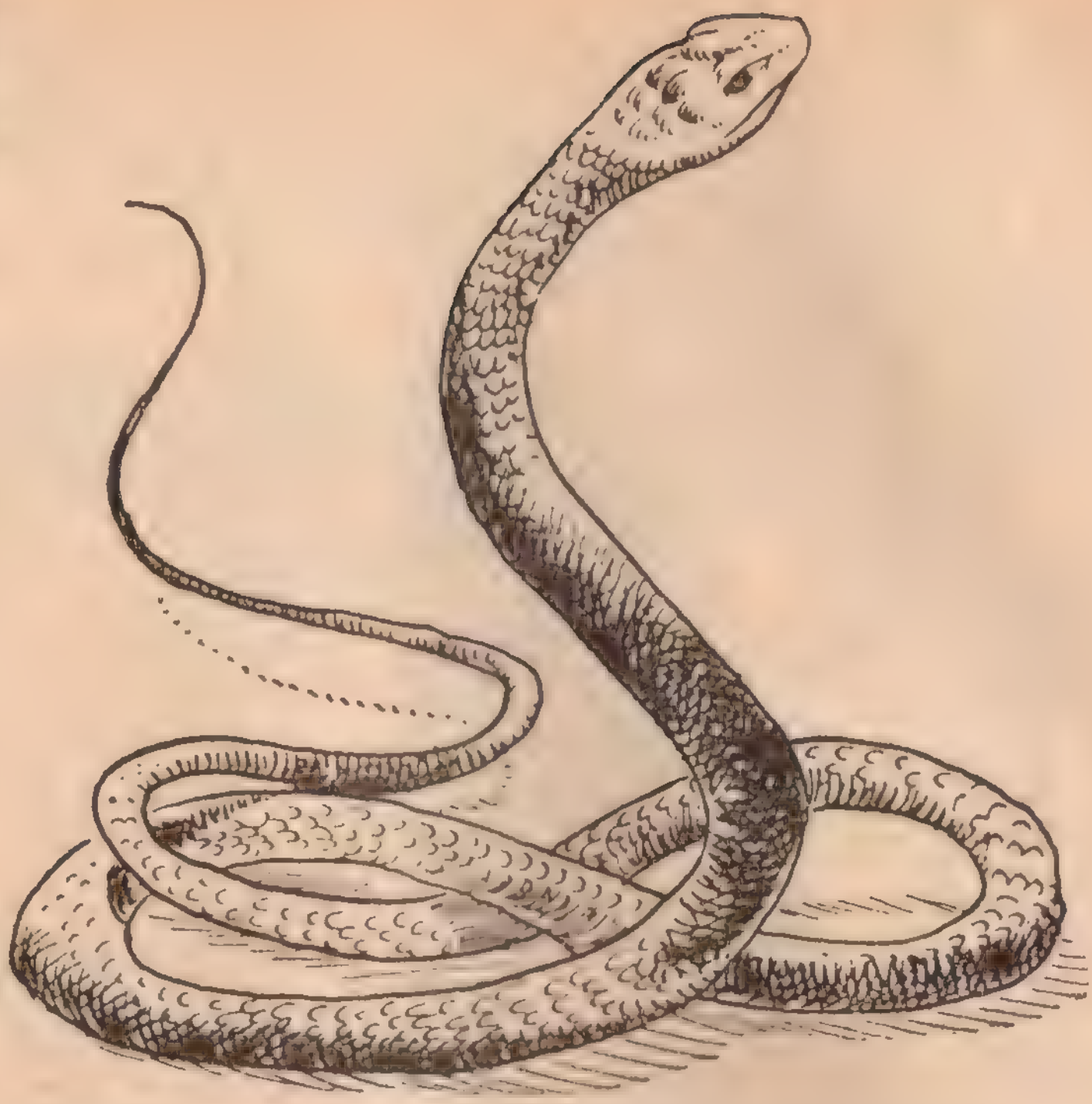

Yılanlarla ilgili yanlış kanılar ve gerçekler:

Yeryüzünü paylaştığımız yaratıklardan yılanların aşağı yukarı 2500 ayrı çeşidi vardır. Yılanların hayatı incelenince, tabiat ananın bazı hayvanların çevrelerine uymalarını sağlamak için bağışladığı özellikler açık olarak görülür. Örneğin: Yılan gözünü kapamaz. Zira göz kapağı yoktur. Ağzından çok daha büyük avları yutubilir, hattâ Asya pitonları gibi dev yılanlar bir geyiği midelerine indirebilirler. Zehirli yılanlardan bazılarının Afrika mamba yılanı gibi, zehiri öylesine şiddetlidir ki, ısırdığı kimse bir dakika bile yaşıyamaz.

Bahçe ve tarlalarımızda rastladığımız zararsız yılanların bize hayli garip gelen bazı özellikleri vardır. Örneğin mideleri kemikleri bile sindirir. Göz mercekleri sarıdır, güneş ışığındaki mor ötesi ışınları süzerek hayvanın çok iyi görmesini sağlar.

Böylesine garip ve insanları korkutan yaratıkların birçok efsanelere ve yanlış anlaşılmalara konu olması pek şaşılacak bir şey değildir. Şimdi yersiz kanılar ve bu uzun dostlarımızla ilgili gerçekleri gözden geçirelim:

Yılanların vücutlarının ıslak ve pis olduğu yanlıştır. Dereleri kuru ve tertemizdir. Hiçbir yılanın kuyruğunda zehirli bir iğne yoktur. Kuşları hipnotizma ederek avladıkları da gerçek değildir. Yılanın ucu çatallı «korkunç görünüşlü» dili sanıldığının aksine zararlı değildir. Öldürülen bir yılanın öcünü eşinin aldığı da yanlıştır.

Öldürücü bir yara almış bir yılanın ancak güneş batıncaya kadar yaşıyacağına inananlar vardır ama böyle olmaz tabiî. 2500 çeşit yılanın onda dokuzu zararsızdır. Zehirlilerin de pek az bir kısmı insanlara saldırır. İneklerin sütlerini emmezler ve yılan oynatıcıların müziğiyle kendilerinden geçip dans etmezler. Çünkü yılanlar sağırdır.

Yılanların efsanelere taş çıkartacak kadar hayretler veren bazı özellikleri vardır. Bir defa vücutlarındaki bütün organlar kol ve bacakların bulunmaması temeline göre düzenlenmiştir. Yalnız solucanlar gibi basit bir canlı değillerdir. Sonra görünüşleri benzediği halde solucanlarla bir akrabalıkları yoktur.

Organizması gelişmiş ve karmaşıktır. Şimdi bize garip gelen özelliklerine geçelim: Tek akciğerlidir. Yüreği üç gözlüdür.

O upuzun deriyle âdeta hapsedilmiş gibi çepçevre sarılmış olan yaratık, avlarını yakalamak, düşmanlarını yenmek ve çoğalmak zorundadır. Hayvanın bu önemli ihtiyaçlarını karşılamak için tabiat ana ona birtakım özel nitelikler bağışlamıştır.

DUYUM DERİ VE İSKELET

Yılanlar sessiz bir dünyada yaşarlar. Kulakları olmadığından, sese duyarlı vücuduyla

topraktaki titreşimleri dinler. Gözlerini, bir mikroskop gibi, en yakın cisimlere bile ayarlıyabilir. Geceleri avlanan yılanların gözleri kedilerinki gibidir. Yani gözbebekleri dikeydir.

Yılanların dili hem son derece duyarlı bir el, hem de üstün bir koklama organı olarak iş görür. Rasladığı yabancı cisimlere onunla dokunur ve hisseder. Dilin çatallı uçları, mikroskopla görülebilecek parçacıkları havadan, karadan sudan toplar sonra, dilini içeri çekerek, çatallı uçları damağındaki iki minik deliğe sokar. Bunlar duyum hücreleriyle çepçevre kaplanmıştır. Böylece yılan karşılaştığı cismin kesin kokusunu ve yerini anlar.

Yılanın vücudu burnundan kuyruğunun ucuna kadar dışa doğru bombeli, yuvarlak pullarla örtülüdür. Bu kabuk sert bir örtü halinde kesintisiz olarak devam eder hattâ bunun saydam bir kısmı gözleri bile örter.

İç içe geçmiş omurlardan meydana gelen omurgasının hareket yeterliği âdeta sınırsızdır. Omurların herbirine bir çift kaburga kemiği bağlanmıştır. (Bazı yılanların 300 çiftten fazla kaburgası vardır.) Göğüs kemikleri yoktur. Bunun yerine, kaburgaların herbiri kıkırdak ve kuvvetli kaslarla gövdesinin yan tarafındaki pullardan birine bağlanmıştır. İşte yılanın kayarcasına sürünerek yürüyebilmesinin sırrı buradadır.

YILANLAR NASIL HAREKET EDER?

İlkin kaburgalarına öne doğru meyil verir. Böylece bunlara bağlı pullar toprağa âdeta kanca gibi saplanır sonra da kaburgalarına geri bir hareket verir. Böylece ilerlemiş olur. Kayarcasına ilerliyen yılanların görünüşte hiç ayakları olmadığı halde gerçekte sayısız iç ayaklarla hareket ederler.

Hızlı gitmek istedikleri zaman ilerlemek için gereken hareketlerden başka bir de vücuduyla yanlarına doğru zikzaklar çizer. Böylece yereydeki her çıkıntıdan faydalanmış olur. Pullarıyla pek iyi tutunamadığı yerlerde başını öne uzatıp, toprağa iyice dayanır sonra vücudunun geri kalan kısmını ileri çeker. Yılanlar akıllara durgunluk verecek cambazlıklar yaparlar. Örneğin, kara yılanlar, bodur çalılıkların tepesinde yerdeki kadar hızlı gidebilirler. Gövdelerinin alt yüzlerini bir ağacın kabuğuna dayıyarak ağaçlara tırmanan yılanlar da vardır.

YILANLARIN ÜREMESİ

Yılanların dörtte üçü yumurta ile çoğalırlar. Pek az bir kısmı da doğururlar. Hem de bir defasında Amerika'da bulunan bir çeşidinde olduğu gibi 78 yavru birden dünyaya getirirler.

Ana yılan yumurtalarını ağaç kovuğu gibi güvenli bir yere koyar veya kuma gömer Yumurtaların sayısı türe göre birkaç tane ile 70 tane arasında değişir.

Yumurtaların kabukları kuşlarınki gibi sert ve gevrek değildir. Biraz yumuşaktır. Bunların ilginç bir özelliği ana yumurtladıktan sonra yumurtalar yavru çıkıncaya kadar üçte birleri kadar büyürler.

Yavruların yumurtadan çıkması bazı türlerde 4, bazılarında da 90 gün sürer.

Ilıman bölgelerde yılanların çoğu yaz başlangıcında yumurtlarlar, ağustos veya eylülde yavrular çıkar.

Yavrular geçici bir yumurta dişiyle kabuğu kırıp yeryüzüne çıkar. O dakikadan itibaren hayatla savaşa hazırdır. Zehirli yılanların yavruları zehir dişlerinden iç güdüsel bir şekilde yararlanırlar. İki dakika önce yumurtadan çıkan bir çıngıraklı yılan yavrusu ustaca saldırışlar yapabilir.

Yavrunun boyu birinci yıl iki ikinci yıl da üç katına çıkar. Sonra büyüme hızı düşer. Yalnız hiçbir zaman büsbütün durmaz. Ömrü boyunca devam eder. Durmadan büyüdüğü için sık sık deri değiştirmek zorundadırlar. Altı haftada bir derilerini yenilerler. Alttaki deri oluşunca üstteki gevşemeye bol gelmeye başlar. Yılan başını bir dala veya taşın kenarına sürterek deride bir delik açar. Sonra kaslarını büzerek, kendini yere dayar. Vücudunu itip çekmeye başlar ve tıpkı elinizden eldiveninizi çıkardığınız gibi, arka taraftan eski deri-

AFRİKA MAMBA

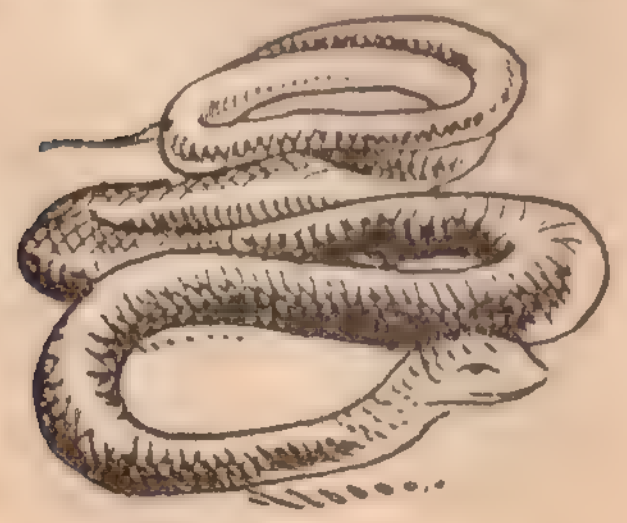

ASYA PİTONU

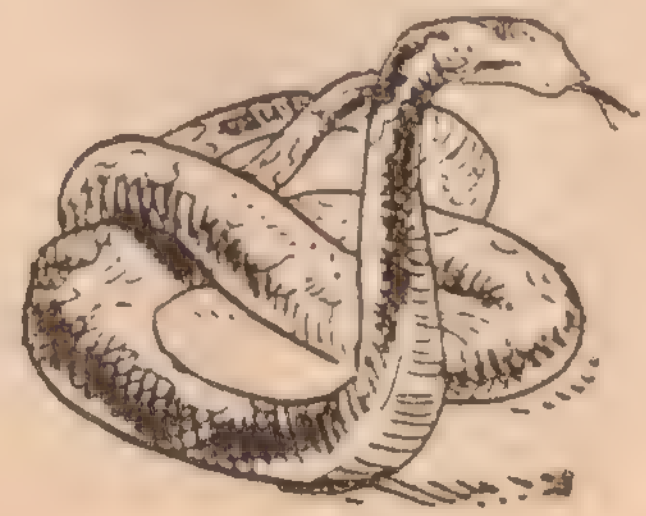

ÇINGIRAKLI YILAN

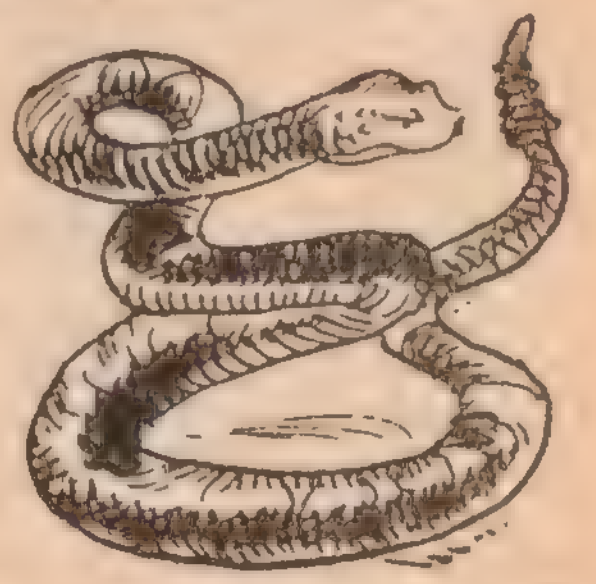

sinin içinden çıkar.

BESLENMESİ

Yılanlar ellerine geçince karınlarını doyurduklarından tabiat ana açlıktan ölmelerini önleyici bir tedbir almıştır. Bir defada kendilerine bir yıl yetecek kadar yiyecek yiyebilirler. Ağzında altı sıra dişi vardır. İkisi alt, ikisi üst çenede ikisi de damağındadır. Eskiyen dişlerin yerine yenileri çıkar. İğne gibi sivri olan bu dişlerin hepsi içe doğru kıvrıktır. Yakalanan küçük bir hayvanın bunların arasından çırpınarak kurtulması imkânsızdır.

Yılanın kafa kemikleri gevşek olarak birbirlerine geçmiştir. Alt çene kemiği üst çeneden ayrılabilir.

Aralarında esnek bir bağ vardır. Çeneler hareket bakımından birbirlerine bağlı değildir. Bunun bir sonucu olarak yılan akıllara durgunluk veren bizce imkânsız birtakım çiğneme hareketleri yapar. Bazı yılanlar büyük kuşların yumurtalarını kabuklarını kırmadan yutarlar. Midesi tüy, kıl hattâ dişleri bile sindirecek kuvvetli öz sular çıkarır.

YILAN SOKMASI

Zehirli yılanlarda bir veya iki diş iyice uzamıştır. Bunlar yanaklarındaki zehir keselerine bağlıdır.

Yılan avına dişlerini geçirince bu keseleri sıkıştırır, zehir fışkırarak yaradan avın vücuduna geçer. Zehirli yılanın saldırışı, ısırışı, zehir çıkarışı ve tekrar normal durumuna dönüş süresi tabiat ananın hız harikalarından biridir. Bütün bunlar yarım saniyeden kısa bir zamanda olup biter.

Zehir, bu elsiz ayaksız avcının b şka türlü yakalıyamıyacağı hareketli minik avları uyuşturarak önüne serer. Ayrıca büyük hayvanlara ve insanlara ancak kendilerini korumak için saldırırlar.

Yılan ısırmalarında şu kurallara uyulursa bu yüzden ölümler azaltılabilir.

Yılan soknuşsa telâşa kapılmayın. Sakin olun. Koşmayın. İçki içmeyin. Zehir yavas yavaş vücuda dağılır. Ama yukarıda saydıklarımız bunu hızlandırır.

Isırılan yerler çoğunlukla el ve ayaklardadır. Yaranın üstüne bir bez sarıp bununla kanı sıkıştırın. (Yalnız organları büsbütün kansız bırakmamak için) her on dakikada bir bezi gevşetip biraz kan vermek gerekir.

El altında mikrop öldürücü hiçbir madde yoksa, alevde yakılarak temizlenmiş bir bıçak veya jiletle diş yerlerinin üstünde (x) işareti şeklinde birer çizgi çekin. Burayı emerseniz zehrin büyük bir kısmını hem ağzınızla, hem de kanamayı sağlıyarak dışarı atmış olursunuz.

Tabii yapmanız gereken en önemli iş vakit geçirmeden ve koşmadan en kısa zamanda doktora başvurmaktır.

ÜLKÜ TAMER

ağabeyin,
en güzel şiirleri

OĞUZ ARAL'ın desenleri ile :

Virgülün Başından Geçenler

(Çocuklar ve Cicibeyler için)
DE Yayınevi
Ankara Cad. Vilâyet Han
İSTANBUL
Fiyatı: 300 kuruş

DOĞAN KARDEŞ

Gökyüzündeki Uçurtmalar

Her ilkbahar, mart rüzgârları esmeye başlayınca, gökyüzü çeşit çeşit renk renk uçurtmalarla bezenir. Yeryüzünün dört bucağından binlerce çocuk kendi el emekleriyle yaptıkları uçurtmaya bayılırlar. Bazıları uçurtma yapmayı beceremediklerinden satın aldıkları veya kendilerine hediye edilen uçurtmalarla eğlenirler. Uçurtma çocukların en çok sevdiği oyuncakların başında gelmektedir.

Yüzyıllarca önce, yani uçurtma daha ilk bulunduğu devirlerde belki de oyuncak olarak kullanılmıyordu. Zira bunlar günümüzden 2000 yıl önce ortaya çıktığında günlük hayatta uygulanma alanları bulunduğunu kesin olarak biliyoruz. Barış zamanında bir haberleşme aracı, savaşta da bir silâh olarak faydalanıldığı sanılmaktadır. M. Ö. 40 de Koreli bir general, ertesi günkü savaşı bekliyen askerlerini cesaretlendirmek için, bir uçurtmanın etrafına yanan fenerler asmış ve göğe salıvermiştir. Manzara askerleri çok şaşırtmış ve bunu görünce «Bu Tanrının bir işaretî. Demek yarınki savaşı biz kazanacağız» diye sevinç çığlıkları atmaya başlamışlardır. Bu kurnazca buluşun öyle büyük bir etkisi olmuştur ki gerçekten de savaşı onlar kazanmışlardır.

1870 de Fransız-Prusya savaşlarında uçurtmalardan şifreli mesajlar gönderilmesinde ve fotoğraf çeken âletlerin taşınmasında faydalanıldı. Birinci Dünya Savaşı'nda da uçurtma kullanılmış ikinci Dünya Savaşı'nda radar reflektörlerini özel uçurtmalar taşımıştır.

Uçurtmanın barışçı amaçlarda kullanılması daha eski devirlerde başlamıştı. Kırallar veya devletin ileri gelenleri gözden düştükleri zaman kulelere hapsedilirlerdi. Hapsedilen eski bir Çin imparatoru kuleden bir uçurtmayla kaçmayı başarmıştı.

Günümüzde de su kayakçılarının kocaman uçurtmalarla su yüzeyinden hayli yükseldikleri sık sık görülen manzaralardandır. Uçurtmalardan, balıkçılık, taşın ve bilimsel araştırmalar gibi çeşitli alanlarda faydalanılır.

Mutlaka hepiniz Benjamin Franklin'in şimşekli rüzgârlı havalarda uçurtmalarla yaptığı deneyler sonunda yıldırımlığı bulduğunu bilirsiniz.

Ayrıca uçağı bulan Wright kardeşler, Graham Bell ve diğer bilginler de uçurtmalarla deneyler yapmışlardır. Bazı kimseler, uçurtmaları, karada taşımı kolaylaştırmak için kullanmaya çalışmışlardır. Örneğin Amerika'da üstü örtülü posta arabaları devrinde, posta arabalarının hızını arttırmak için üstlerine uçurtmalar takmıştır. Bu yüzden de kendisine «Rüzgâr arabalı Smith» adı verilmiştir. Fakat düşüncesi pek iyi sonuç vermemiştir. Ama George Peacock

adlı bir İngiliz arabasını uçurtmalarla saatte 40 km. hızla yürütmeyi başarmıştır. 1924 içinde bu oldukça yüksek bir hızdı.

Bu arada oyuncak uçurtmaları da gelmişti. Bunun sebebi de mutlaka küçük çocukların, uçurtmalarla uğraşan babalarına özenmeleri olmuştur.

Babaları kendilerine minik birer uçurtma yapsın diye kimbilir kaç çocuk gözyaşı dökmüştür.

Uçurtmaların büyüklerden çocuklara nasıl geçtiğini kesin olarak bilmiyorsak da bunların son derece gözde oyuncaklar olduğu meydandadır. Uçurtmaların günlük hayata uygulanışı geçmişte kaldığı halde oyuncak olarak yüzyıllardanberi çocuklarla birlikte yaşamaktadırlar.

Siz de uçurtmanızı kendiniz yapabilirsiniz. En basiti biri uzun öbürü kısa iki çıtadan yapılanıdır. Bunları haç şeklinde birbiri üstüne koyduktan sonra ufak bir çiviyle çakın. Sonra çıtaların uçlarına birer çentik açarak uçurtmanın etrafına sicim gerin.

Artık uçurtmanızı kâğıtlıyabilirsiniz. Hafif fakat sağlam bir kâğıt veya bez işinizi görür. Kâğıt veya bez uçurtmanın büyüklüğünden 2-2,5 cm. kadar büyük kesilmeli bu fazlalık sicim üzerinde katlanarak yapıştırılmalıdır. Uçurtmanızı süslerseniz görünüşü daha güzel olur. Yalnız şekilleri, desenleri, uçurtmayı kapladığınız kâğıdı yapıştırmadan önce yapıp boyamalısınız.

Şimdi sıra kuyrukta, renkli kâğıtları püskül şeklinde keserek bir sicim üstüne yerleştirin. Sonra da yerine takın.

Üst kâğıdı delerek sicimin bir ucunu uzun çıtanın ortasına diğerini bundan az ileriye bağlayın. Bu uçurtmanın terazisidir. Uçurtmanın uzun ipliği bunun ortasına bağlanır. Terazinin ortası çıtaların ortasından 7-8 cm. kadar yukarıda olursa uçurtmanız daha iyi uçar.

Uçurtmalar bundan başka, çok çeşitli şekillerde yapılırlar. Hattâ yıldız biçiminde olanları da vardır. Bu işte ustalığınız artınca daha karmaşık şekilli olanlarını da deneyebilirsiniz.

Uçurtma uçurtmak, yapmaktan çok daha eğlencelidir. Bunun için de açık bir yer ve rüzgârlı bir hava seçin.

Her spor gibi uçurtma uçurmanın da birtakım kuralları vardır. Böylece, uçurtmadan daha büyük bir zevk alacak ve hiçbir tatsız olaya da sebep olmıyacaksınız. Bu kurallar öyle akılda tutulamıyacak karmaşık şeyler değil. Üstelik, hepsini siz kendiliğinden farkında olmadan uyguluyorsunuzdur bile. Örneğin fırtınalı havalarda uçurtma uçurmazsınız tabii. Elektrik direkleri yakınında da uçurtulmıyacağını bilirsiniz. Eğer tele takılırsa çekerek indirmeye çalışmayın. Bunun için telefon direklerine tırmanmak da akıllı işi değil tabii. Uçurtma uçururken sakın kendinizi unutup caddeye çıkmayın. Sözün kısası, uçurtma uçururken aklınızı kullanın ve size veya başkalarına zarar verecek şeyleri yapmaktan kaçının.

KARAGÖZ OYNUYORUZ

(Baştarafı Sh. 9 da)

onu can evinden vurmak istiyorsun. Seni gidi seni.

Karagözcük — Nasıl iyi düşünmedim mi? Çok sevinecek değil mi babacığım.

Karagöz — Sevinecek de lâf mı, bayılacak, keyfinden bayılacak.

Karagözcük — Bir şey daha hazırladım. Ona da çok sevinecek sanıyorum.

Karagöz — O da nedir?

Karagözcük — Geçen gün annem «eldivenlerim eskimiş» diyordu. Ona biriktirdiğim paralarla bir eldiven alacağım.

Karagöz — Paralarına kıyıyorsun demek.

Karagözcük — Tek annem sevinsin de.

Karagöz — Yoo, bu kadarına dayanamam artık.

Karagözcük — Kıskandın mı babacığım?

Karagöz — Hem de nasıl? Bir babalar günü yapsalar da biz de yılda bir böyle sevinsek.

Karagözcük — Ah babacığım ah.

HAYVAN DOSTLARI

Gönül Arslan

Metin Esen

Ufuk Yaşayan

Handan Yorulmaz

Işık Yaşayan

Hale Tonguç

Nilgün Poyraz

Yasemin Poroy

Erol Gökmen

Ertuğrul Cüceloğlu

Hatice Akgünlü

Hüseyin Esen

Kemal Beşo

Barbaros Onat

Kerim Alpınar

Gökalp Baş

Mehmet Ali & Akşamsefası

DAMLIYA
DAMLIYA
GÖL OLUR

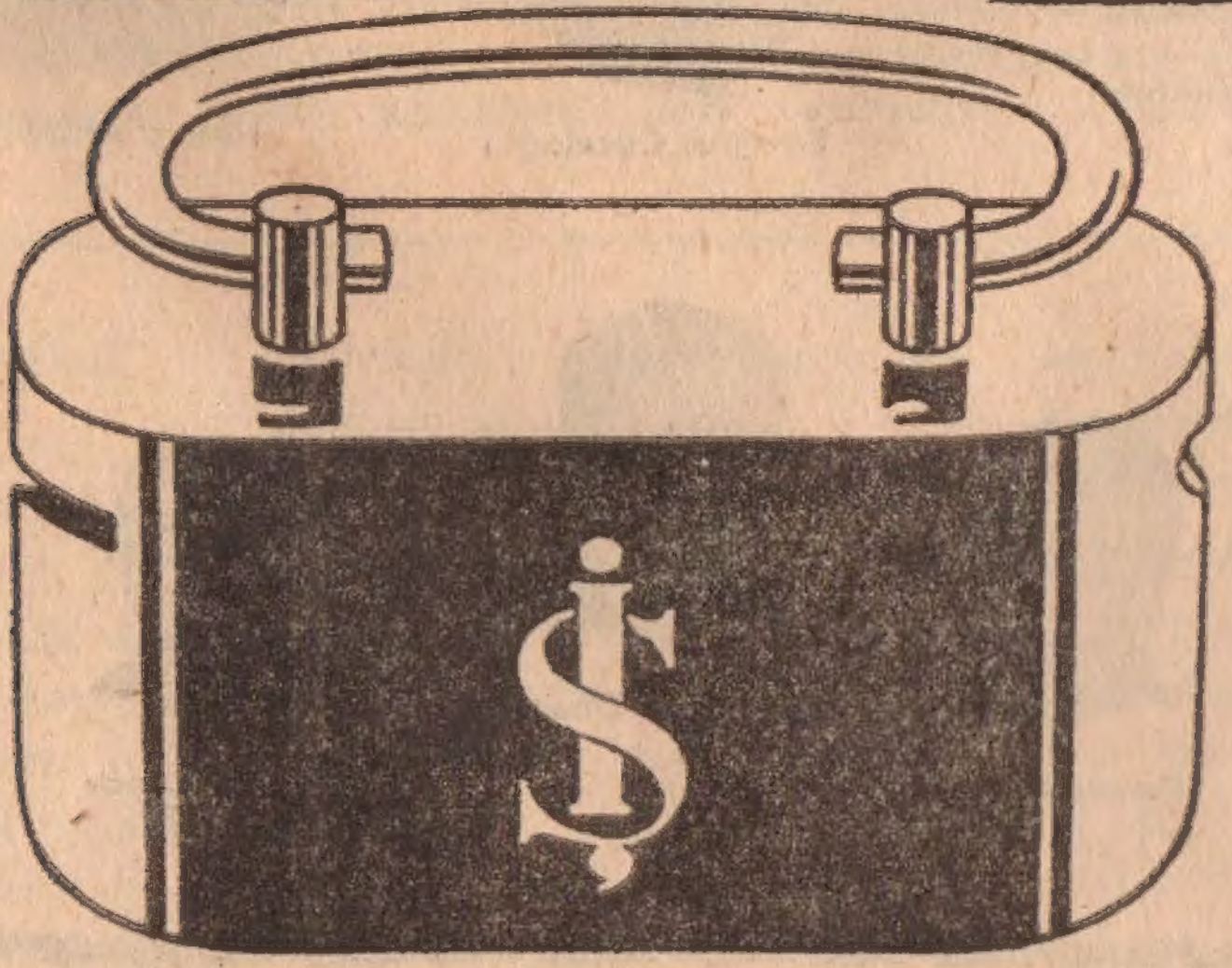

Yeni Ajans 2083

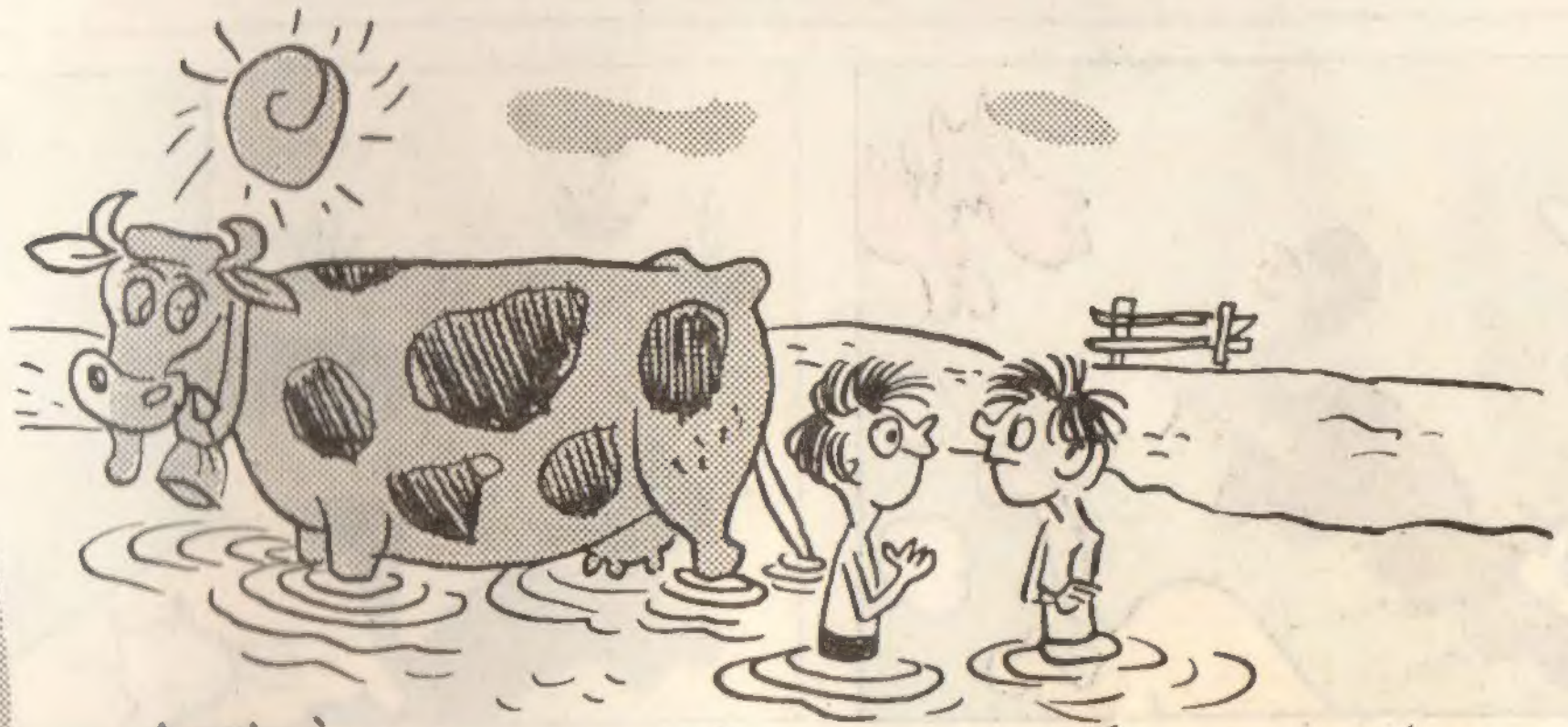

- İNEĞİ NİYE SUYA SOKTUN ?
- BU SICAKTA SÜTÜ EKŞİMESİN DİYE !

Çizgili'nin

-MEKTUP ACELEDİR DEDİM AMA BU KADARI DA FAZLA !..

-ELBETTE AYAKLARIM SENİNKİLERDEN KİRLİ OLACAK ! BENİM YAŞIM DA SENDEN BÜYÜK !..

Mehmet Ali & Akşamsafası

KARAKEDİ çetesi

YAPAN: SELMA EMİROĞLU AYKAN

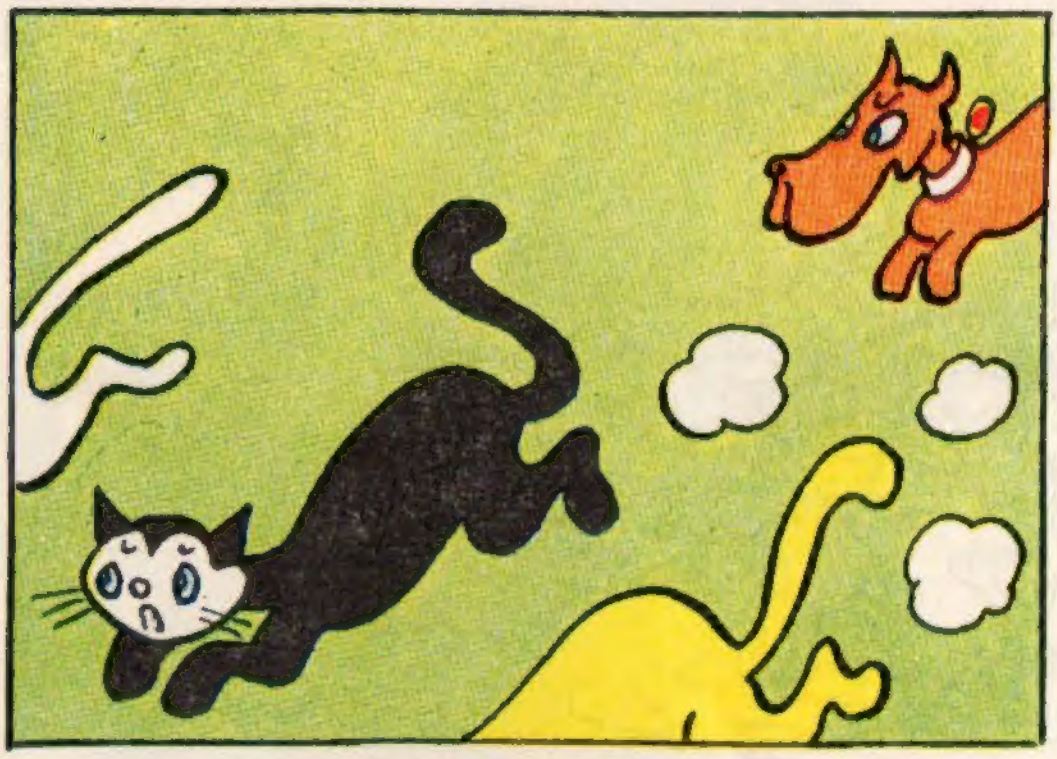

Fındık — Bu defa yakalarsam, tüyünüzü yolarım!
K. Kedi — Öyle mi babayiğit?! Hele dene bakalım!

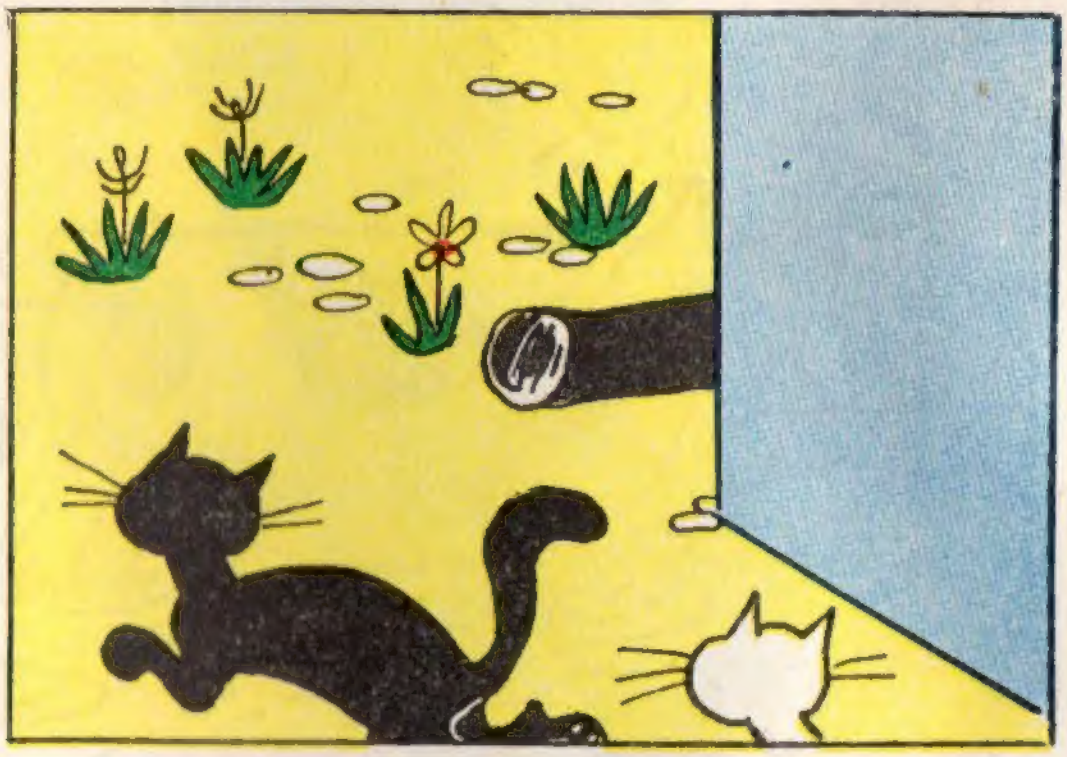

Sarman — Sonumuz yaklaşıyor, pataları yağlayın,
K. Kedi — Köşeyi dönün hele, sevinçten miyavlayın!

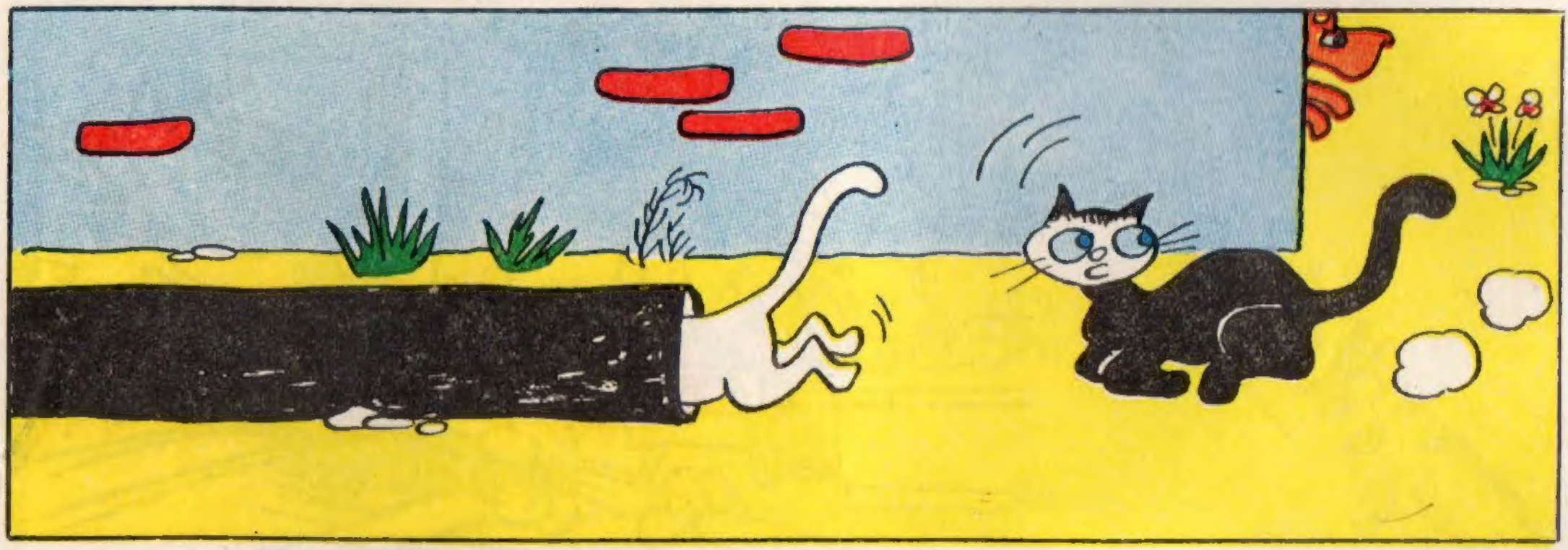

Pamuk — Şansımız varmış yine, sonu çok eğlenceli!
K. Kedi — Bir boruyla üç kedi, Fındık koru kendini!

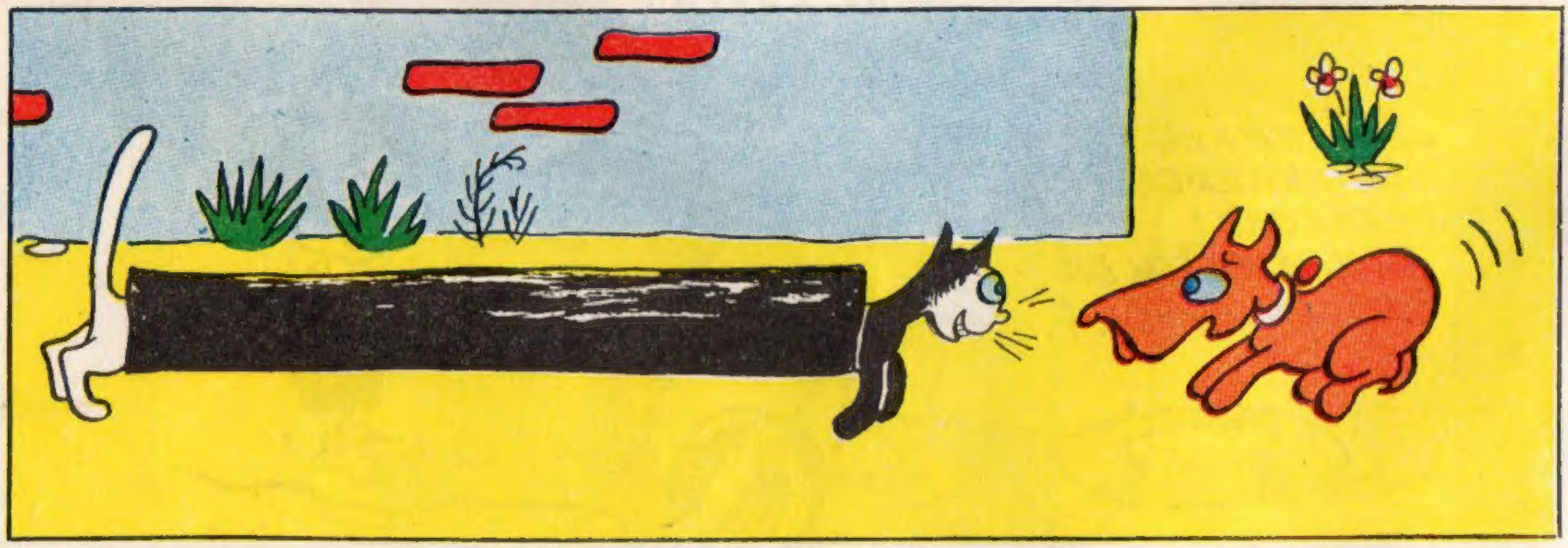

K. Kedi — Atma beni yabana, bak boyuma bosuma!
Korkmayan yoktur benden, canavar derler bana!

Fındık — Aman ne korkunç şey bu, baş edilmez bununla,
Hemen fren yapmalı, geri dönüp kaçmalı!...

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.